

GOSINZEANA

REVISTĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMĂNALĂ

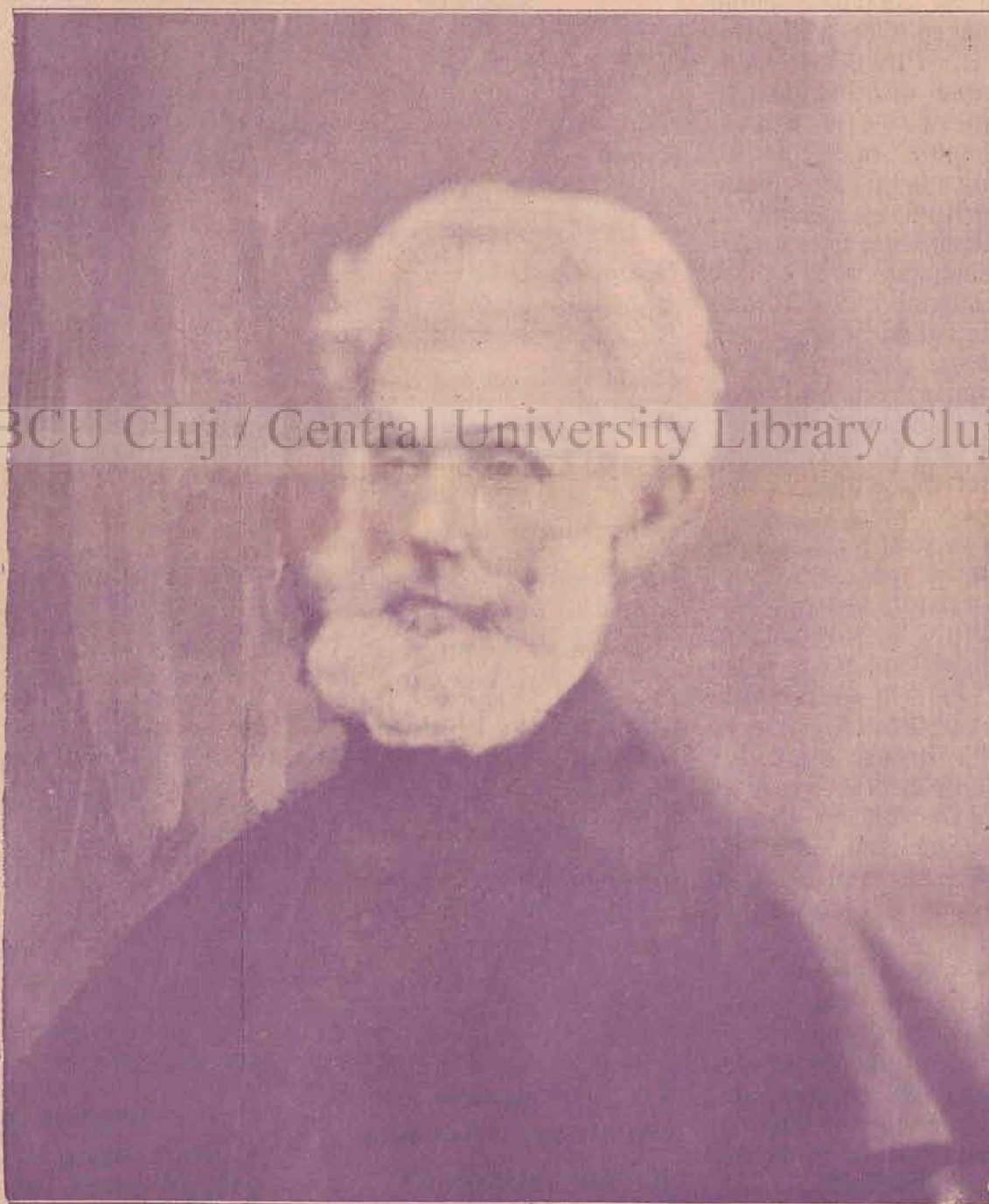

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul III. — Nr. 26.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe 1/2 an 6 cor.
In străinătate 20 cor. □ Un exemplar 20 bani.

Orăștie, 1 Iulie 1913.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Erkezett: 1913 JUL - 31

5

CHIPUL BLÂND

și iertător al preotului, pe care-l dăm în fruntea revistei noastre, e poate icoana cea mai duioasă, din câte s'au plămădit pe pământul îmbelșugat în suferinți, dintre Tisa și Carpați. În ochii adânciți în orbite se resfrânge munca uriașă de apostol, care în vremuri de restriște se pune însuș pavază credinței și din sufletul său îi face scutul, de care săgețile se frâng neputincioase. Privindu-l înduioșăți, vrând nevrând ne trec pe dinainte preoții noștri de pe vremuri, cu vieața lor zbuțumată, loviți și înjurați, — așa cum ni i-a păstrat în rânduri neperitoare istoria. Arhieriei întemnițați sau exilați, preoți schinguți, ei vin rând pe rând, se oglindesc pe-o clipă în ochii triști ai acestui moșneag, șoptește fiecare o vorbă de încurajare, spune un îndemn, înalță o rugăciune. Ascultându-le cuvântul tremurător și plin de puterea credinței, apare închegându-se șirul fără de sfârșit al luptelor, pe cari neamul nostru le-a dat de veacuri. Norocul nostru a stat vecinic în bătrânii cu sufletul tânăr și înțelegător, cari în vremuri de cumpănă au părăsit liniștea casei, familia duioasă și au dus în focul luptelor crucea a toate iertătoare. De câte ori s'a cerut, au alergat plini de avânt, ca turmei, care credeă în ei, să-i fie scut și îndrumători să-i fie...

Și deși s'au schimbat vecinic după vremuri, s'au prăpădit și au dispărut, numărul lor totuș a crescut mereu și mereu au venit alții și iarăș alții. Uneori câte unul, alte dată doi și mai mulți, dar niciodată neînchegați și dușmăniți...

Ne vine a crede, că Dumnezeu ni-a hărăzit preoții-luptători, ca singurii noștri biruitori

ai primejdiilor și ca singurii arătători ai drumurilor drepte...

Figura aceasta iertătoare e a luptătorului vremurilor noastre, dela care, ca și 'ntrecut, maica biserică și neamul cere scut și ajutor. Pentru cei înțelegători chipul acesta vorbește, îndeamnă și întărește...

Vântul

Colindător fără odihnă,

El trece peste mări și țări.

O, dați-mi aripi zburătoare

Cu vântul să pornesc în zări.

Tovarăș gândurilor mele

Și visurilor mele stol,

De-atâtea ori, cu ruga-mi caldă,

Pământului a dat ocol.

De-atâtea ori, cu viersu-i dulce,

În zorii tristei dimineți,

El m'a făcut să uit durerea

Mințitei mele tinereți.

M'a mângăiat ușor pe frunte

Și ochii mi i-a sărutat,

Pe groapa visului meu tânăr

El dalbe flori a scutat.

L'am așteptat în seri de iarnă

Nebun să-mi bată în ferești,

Din largul zărilor umbrite

Să vie să-mi aducă vești.

L'am auzit trecând prin codri

În liniștea albastrei seri,

Vestindu-le în cântec vesel

Sosirea dulcei primăveri.

Și l'am văzut pe 'ntinsul mării,

Sălbatec purcezând 'n larg

Și 'n furia-i nepotolită

Sfărmând catarg după catarg.

Al nimăru, și-al tuturora,

Înduioșat și răzvrătit,

Ca și pe mine, pe el nimeni

Nu l'a 'nțeles, nu l'a iubit.

De aceea drag îmi este vântul

Și veșnic îl aștept și-l chem,

Căci amândoi purtăm în lume

Acelaș cântec și blestem...

I. U. SORICU

□ □ □

Congresul femeilor române.

Noi, cari nu i-am anticipat nici o laudă, i-aducem acum prinosul nostru. Il aducem cu sufletul plin de mulțumire și convingeri pe deplin, că ceea ce s'a hotărât în congresul dela Brașov, va fi trainic și de lungă durată. Entuziasmul și interesul ce s'a arătat față de el, ne sunt cele mai drepte chezașii a acestei trăinicii și de-aceea urăm cu mândrie noroc „Uniunei femeilor române“...

A fost ca o revelație acest congres, în care femeia noastră a apărut plină de demnitate și de disciplină. Discuțiile serioase și femeinice, cari au răsunat în aula liceului din Brașov au reliefat până la evidență, că ea se știe entuziasmă, se știe agită și se știe prețui. Pe urma acestui congres cu desbaterile lui așa de importante, în sufletul nostru a crescut și încrederea și a crescut și nădejdea. Ceea ce până acum s'a recunoscut în tăcere: importanța femeii în viața noastră culturală, acum s'a accentuat energic și fără de sfială. Așa e bine, căci drumul va fi mai ușor. Prilejul acesta al femeilor noastre de-a se fi cunoscut, de-a se fi înțeles, e însuș un mobil din cele mai de seamă în lupta ce de acum ne-așteaptă...

Dorim „Uniunei femeilor române“ cel mai strălucit noroc și cea mai strălucită izbândă. Sprijinite de cea mai puternică armă de cucerire: iubirea de mamă, femeile noastre, dacă vor ști să-și păstreze entuziasmul dovedit la Brașov și pe mai dedarte, ne vor fi de-acum de cel mai mare folos în desvoltarea culturală. Cu căile ce duc spre aceasta ele au fost în curat și de aceea, până la izbândă, perseveranță mai trebuie numai.

*

Momente dela congres.

Întâiul congres al femeilor române din această țară și-a început lucrările luni, în 16 Iunie n., a doua zi de Rusale.

Din 61 de reuniuni femeiești chemate la congres, au trimis delegate

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ședința a doua festivă a congresului reuniunilor femeilor române din Transilvania și Ungaria ținută în sala festivă a gimn. român.

31 reuniuni. Anume, reuniunile din *Abrud*: Sofia Dr. Chirtop; *Câmpeni*: Mărioara Dr. David; *Bucium-șasa*: Domnica Dr. Porea, — bărbați de încredere: Dr. Zosim Chirtop și Dr. George David; *Arad*: Maria Dr. Botiș; *Agnita*: Ana Corfariu, secretară; *Arpădac*: Mărioara Nistor, prezidentă, apoi secretarul Aurel Nistor și casa-rul Gh. Axente; *Blaj*: Elena Dr. Pop n. Maniu, dl și dna Precup, Eliza Bodocan, dir. internatului; *Brașov*: Balașa Blebea, președ.; *Brașovvechi*: Maria Iosif Maximilian, preș., Floarea Caleșa, v.-preș., Elena Căpătină; *Bran*: Elisabeta Enescu, preș.; *Dicioșânmărtin*: Livia Dr. Boilă; *Deva*: Elena Pop Hossu-Longin; *Făgăraș*: (gr.-or.) Miți Dr. Popescu, dna Borzea; *Făgăraș*: (gr.-cat.) Maria Cernea, v.-preș., dna Moțoc, dș. Elena Pop, Lucreția Dr. Micu, casieră, Veturia Dr. Pandrea; *Feldioara*: Elizabeta Micu, pres.; *Mediaș*: Maria Moldovan și Elena Dr. Pop; *Miercurea*: Agnes Dr. Măcelar; *Prejmer*: Maria G. Ludu, pres.; *Sibiiu*: Catinca A. Bârseanu și Eugenia Tor-dășianu; *Sibiiu*: (g.-cat.) Elena Isacu;

Șimleu: dș. Cornelia Maniu, casieră; *Turda*: Lucreția Murășanu, președ., Augusta Dr. Moldovanu, Gh. Pătăcianu, secr., Dr. Valer Moldovan și protopopul Murășanu; *Zărnești*: El. Dr. Mețianu, pres., dna Hamzea, v.-pres., dna Străvoiu și Maria Pană.

Congresul s'a început cu slujbă bisericească la „Sfântul Nicolae”. Apoi s'a continuat în sala festivă a gimnaziului românesc. Sala de ședințe eră splendid decorată după planurile dnei vād. *Elena Dr. Mu-reșianu*. A presidat dna *Maria Baiulescu*, prezidenta „Reuniunii femeilor române” din Brașov. La masa presidențială mai erau: dna *Elena Săbădeanu*, presidentă de onoare; dna *V. Vlaicu*, vice-presidentă; dna *Sidonia Petrovici*, casieră; dl protopop *Dr. V. Saftu*; *Andrei Bâr-seanu*, prez. „Asociațiunii”; *Dr. G. Baiulescu*, medic; *Dr. Eug. Mețianu*, adv., ca bărbați de încredere. Apoi dl *Dr. I. Lengeru* și *Dr. Horia P. Petrescu*, ca notari.

„Societatea ortodoxă națională a femeilor române din România” a

ținut să se reprezinte la congres prin însăși prezidenta sa.

Dna Baiulescu deschide congresul prin un discurs avântat, care a impresionat adânc auditorul. Militează pentru idea „Uniunii” tuturor reuniunilor femeiești din țara noastră. Chemarea acestei „Uniuni” se cuprinde în acestea șire concise și limpezi:

„1. Educațiunea fetițelor noastre se va face în conformitate cu interesele legii și neamului nostru, pentru ca aceste tezaure să rămâie vecinic neperitoare.

2. Educațiunea primă fiind concepută în familie, va trebui să creștem mame, cari vor avea de datorie să se consacreze cu desăvârșire copiilor lor, punând baza educațiunii sufletesti din cea mai fragedă vârstă.

3. În continuarea educațiunii vom stărui să avem institute culturale pentru fetețe pretutindenii și pe lângă școalele primare să completăm în toate părțile școalele secundare sau civile.

4. Fetițele noastre să fie educate

Dna Maria B. Baiulescu, prezidenta „Uniunii femeilor române” și prezidenta congresului I. al societăților femeilor române. Dna Maria B. Baiulescu e și o aleasă scriitoare, având un volum de versuri tipărit la „Minerva” sub titlul EXTAZ.

după principiile pedagogice, dar totdeauna în vederea menirii ce le așteaptă ca viitoare soții și mame de familie.

5. Continuarea educației suflătești prin școli și mai cu seamă în internate, cărora le încredințăm cu desăvârșire educația fetițelor noastre, stăruind asupra sentimentelor de credință, de datorie, de muncă, cerem directă propagandă și creștere în potriiva luxului ruinător de neam și pretindem să fie toți pătrunși de înalta răspundere la care este chemată femeia română — desrădăcinând astfel superficialitatea și direcțiunea falșă a ultimelor decenii.

6. Astfel reuniunile existente să desvoalte o activitate mai rodnică față de această problemă și stăruința de a crea nouă reuniuni, având ca scop creșterea fetițelor române, contribuind prin conferențe și înființarea de biblioteci.

În legătură, vorbește Dna *Tordășianu* din Sibiu, atrăgând atenția congresului asupra expozițiilor de copii. O mulțime de telegrame și scrisori arată interesul cu care lumea noastră românească urmărește mișcarea femeilor și lucrările congresului.

Într'un moment de entusiasm se

fac o mulțime de daruri frumoase pentru fondul viitorului orfelinat al „Uniunii”. Remarcăm darul „Societății ortodoxe naționale” de 300 lei, al Dnelor *Eleftera Dr. Mihali* 1000 cor., *Eugenia Anton Pușcariu* 100 lei și al dlui *Eftenie Muntean* 100 coroane.

A doua zi, miercuri, s'au desbătut rapoartele comisiilor pentru statutele uniunii și pentru studiarea altor obiecte. Au luat cuvântul dnelor *Elena Hossu-Longin*, Deva; *Turdășianu*, Sibiu; *Maria Dr. Botiș*, Arad și *L. Mureșan*, Turda.

Scopul congresului a fost ajuns: s'a declarat înființată „Uniunea reuniunilor femeiești din Transilvania și Ungaria”, urmând să se purceadă la redactarea definitivă a statutelor și la împlinirea altor forme legale. S'a hotărât chiar și timpul și locul viitorului congres general: vara anului următor, la Sibiu.

Comitetul „Uniunii” s'a alcătuit în chipul următor:

Prezidentă: dna *Maria Baiulescu*.
Viceprezidente: dnelor *Maria Cosma* și *Elena Hossu-Longin*.

Casieră: dna *Virginia Vlaicu*.

Secretară: dna *Sidonia Petrovici*.

Membre în comitet: dnelor *Catinca Bârsan*, *Elena Sabadeanu*, *Ana*

Filip, *Paulina Rădulescu*, *Sofia Beleş*, *Elena Pop n. Maniu* și *Elena Mețian*.

Suplente: dnele *Maria Moldovan*, *Mediaș*, *Ana Pop de Lemeni*, *Cluj* și *Lucreția Mureșan*, *Turda*.

□ □ □

Strofe pentru tine

Un călugăr m'am visat
Petrecând întru credință,
La figură 'nduioșat
Cu palori de pocăință.

Și deodată se făcu
Că pe-o sară înstelată
Îmi apari în față tu
Ca măicuțele 'mbrăcată.

Falduri râură în jos
Rasa de călugăriță
Pe-al tău mijloc mlădios
Ca o ramură de viță.

Unduloasă 'ntunecimea
Părului cădeă 'n cascadă
Șă-ți ascundă rotunzimea
Umerilor de zăpadă.

Și cum stam adânc mirat
În cerdacul mănăstirii,
Zimbete mi-ai fluturat
Palide ca trandafirii.

Plecai „ochii țarisei”
Ca și cum ți-ar fi rușine
Și mi-ai zis: Părinte, vrei
Să mă spovedesc la tine?

Brațele mi le-am întins
Biruite de ispită
Și de mijloc te-am cuprins —
Ca să fii blagoslovită.

Binișor te-am împăcat
Cu citanii și cântare,
Iar de fiece păcat
Te iertam — pe-o sărutare...

...Și ntr'o clipă, ni-am simțit
Sufletele încărcate
De-acel farmec însulit
Al poruncilor călcate!...

NICHIFOR CRAINIC

Wilhelm II.

Bărbat frumos, energic și mândru, în ochi cu vigoarea omului conștios de puterile sale excepționale, atât fizice personale, fiind în puterea vârstei, cât și ca domnitorul unei mari seminții închegate, — așa ni se înfățișează icoana împăratului Wilhelm II, al Germaniei. Pare a fi întruchiparea înșasă a geniului german.

La 15 Iunie n. s'au împlinit 25 de ani, de când, pe tronul țerilor nemțești unite, în locul lui Frideric III, norocosul dela Sedan, urcă un tânăr militar nerăbdător, plin de avânt și de dorul faptelor mărețe, Wilhelm II, de astăzi. În clipa când a luat frânele stăpânirii nu se poate zice că poporul german l'a primit cu simpatii deosebite. Dimpotrivă. Cea dintâi adresă a sa către imperiu eră glasul aspru, nervos, al unui războinic. Și ceea ce izbea cu deosebire în acest edict, eră că lipseă dintrânsul stilul așezat și potolit al marelui cancelar Bismarck, idolul Germanilor. Împărăția eră neliniștită chiar.

Cu vremea Bismarck își câștigă totuș multă greutate pe lângă tânărul împărat, socotit minorean, pe socoteala căruia se glumea adeseori. Însă, nu multă vreme. Cancelarul de fer, cu conservativismul său, a fost înlăturat, și Wilhelm începū a domni singur, după ideile și străduințele sale.

La început Wilhelm II aveă un vis îndrăzneț: monarhia tuturor Germanilor, ca imperiu clădit pe baze populare. Doreă să îmbrățișeze întreagă seminția Nemților, într'o fericită și puternică împărăție. Cu vremea însă, izbindu-se zilnic de realitatea împrejurărilor cari nu se puteau schimba cu viziuni ori cât de înaripate și de mărețe, s'a mai potolit, mulțumindu-se cu întărirea formelor pe cari le-a aflat la suirea sa pe tron.

Marele lui merit zace tocmai în faptul, că s'a știut desface de fantasiile tinereții și s'a priceput să lucreze la fericirea țărilor sale, cum-

Wilhelm II, împăratul Germaniei, care acum și-a sărbătorit jubileul de 25 de ani dela urcarea sa pe tron. Însămnatatea domniei lui constă mai ales în faptul, că a asigurat împărăției sale o evoluție pacinică, asigurând totodată și pe seama Europei pacea. Ca om privat împăratul Wilhelm e soț de model, părinte bun și creștin cum se cade. E doctor de onoare al tuturor universităților aproape și om cu frumoase pregătiri culturale.

păbind alcătuirile date de înaintași. Mulțumirilor sale le-a asigurat terenuri noi de îmbogățire economică și de închegare, păstrând totuș pacea, fără prețul războaielor costisitoare. Tocmai de aici vine marea simpatie și caldă dragoste cu care îl încunjură poporul său.

Astăzi împăratul Wilhelm II e unul dintre cei mai iubiți domnitori din partea supușilor săi. Germanii sunt mândri de dânsul și simt cu deplină încredere că sceptorul marelui lor imperiu e ținut de mâni vigoaroase și mai tari, ca niciodată.

Domnia lui de un sfert de secol nu e una încărcată de senzații și zguduiri. Tunurile germane nu au

bubuit mai stăruitor niciodată în acest restimp. Poporul german a făcut sub dânsul înaintări aproape fabuloase. Ca bogăție materială și ca cultură, Nemții, duc rol conducător între neamurile Europei. Și acestea au fost ajunse sub ocrotirea binecuvântată a păcii, asupra căreia împăratul Wilhelm a priveghiat cu mână de fer în toate vremurile.

Sub dânsul mai ales, Germania s'a impus ca factor hotărâtor în politica Europei. Gelosia Angliei deoparte, care se vădește zilnic, e puternică dovadă de țăria sub toate raporturile, la care stă astăzi imperiul lui Wilhelm. Germania e marele echilibru al Europei în aceste zile.

Principele de Cumberland și principesa Victoria Luiza, fata împăratului Germaniei, căsătoriți mai în zilele trecute. Prin această căsătorie relațiile între cele două familii princiere s'au cimentat, căci până acum fuseseră cam laxe în urma unor certe familiare.

În viața familiară Wilhelm e un model. Ca om și ca bărbat, e aproape idolizat de Nemți. Adevărat că nu este prilej, nu e bucurie națională sau operă de înaintare, unde să nu-și facă apariția, cu îndemnul sau cu fapta. Glasul lui răsună des, care e totdeauna întruparea nizuinelor poporului său. Credincios convins, liberal în înțeles cuminte și democrat, dânsul merită adorarea națiunii sale.

Născut la 1859 și căsătorit la 1881 cu Augusta Victoria de Augustenburg, e capul unei familii numeroase. Are mai mulți feciori și o singură fată, măritată de curând cu un prinț de Cumberland. Nunta care s'a desfășurat de curând la Berlin cu atâta strălucire.

Coborător al familiei de Hohenzollern e înrudit deaproape cu M. Sa Regele Carol al României.

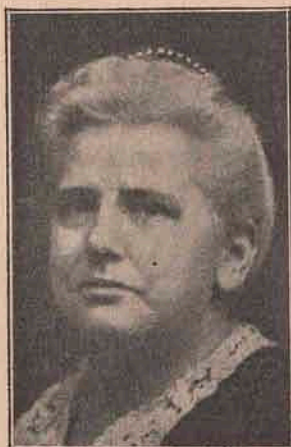
Iubileul de 25 ani de domnie al împăratului Wilhelm II e sărbătorit și înafară de granițele țării sale. Mai ales pentru pacea, pe care a străruit totdeauna să o susțină, nu numai spre folosul imperiului său, ci a întregii lumi.

□ □ □

„Uniunea universală a femeilor“

Zilele trecute străzile Budapestei au avut ca oaspeți câteva mii de femei, membre ai „Uniunii universale a femeilor“, care și-a ținut de data aceasta obicinuitul congres în acest oraș de pe cheiul Dunării. Lumea a privit cu deosebit interes la cele ce aveau să se desbată în ședințe, mai ales, că în program figurau o mulțime de nume celebre din întreaga lume: femei medici, advocați, profesoare și altele. Punctul de atracție eră mai ales preotul-femeie *Annie Schaw*, care a ținut într'o biserică din Budapesta o frumoasă vorbire despre drepturile femeii, desvăluind, că vremile în cari trăim sunt de mare importanță și e timpul suprem, ca femeilor să li se deschidă toate drumurile, cari pe seama bărbaților sunt deschise. În privința aceasta America e cea mai înaintată, căci acolo femeile pot fi deja și preoți, nu numai medici și profesoare cum e în Ungari de pildă.

La acest interesant congres a luat parte, ca invitat anume, și deputatul nostru *Dr. Stefan C. Pop*, care într'o vorbire a sa în parlament ceruse cu multă inzistență dreptul de

Dela congresul femeilor din Budapesta: Annie Schaw, cea dintâi femeie preot, ținută între femeile din lume, ca cea mai bună vorbitoare.

vot și pentru femei. — Remarcăm, că „Uniunea femeilor române“ care în aceeași vreme ținea congresul său în Brașov, încă a trimis o telegramă de simpatie congresului femeilor din Budapesta.

□ □ □

O scenă duioasă.

Din tragedia căpitanului Scott, care s'a prăpădit cu câțiva tovarăși pe întinsele câmpuri de zăpadă dela polul sudic — a urmat încă un act, așa ca un epilog dureros și sfâșietor. Cu asta, tragedia, care e fatală aproape tuturor oamenilor plămădiți din alt lut, ca mulțimea fără de număr, — s'a sfârșit, și de acum înainte noi, cei îndepărtați de țara eroului tragic, poate nu vom mai prinde nici o vorbă, nici o veste de soartă îndrăznețului căpitan și a celor rămași pe urma lor: o soție visătoare cu sufletul cernit și un copilăș plâpând lipsit de mângâierea și povaja părintelui. Epilogul acesta însă, urmat acum, va stârni multe clipe în sufletele simțitoare, cari vor reconstrui în închipuire din când în când tragedia căpitanului scrupulos al tainelor eterne. Va stârni, fiindcă povestește durerea unei mame și lovitura unui suflet de copil, care așteaptă de doi ani ca să revadă fața dulce și plină de iubire a aceleia, căruia se 'nvățase să-i zică: *tată*. La moartea tragică a lui Scott copilului orfan rămas pe urma lui nu i s'a spus tragedia întiorătoare a tatălui său; l'a ferit de-a o auzi pe micul nepriceput grija mamei sale, pentru care ar fi fost prea grozav ca să comunice copilășului, că acela pe care el îl așteaptă cu atâta drag și cu atâta dor, s'a prăpădit undeva departe, printre niște mormane de zăpadă, într'un câmp peste care șueră vecinic crivățul și urlă la stele șacalii. Și luni de zile au trecut așa, copilul așteptând pe față cu bucuria aceea proprie copilășilor plâpânzi, iar mama, hesitând zi de zi, oră de oră, ca să zdruncine bucuria unui copilăș. Avea fără îndoială multă dreptate sărmana inimă de mamă, dar cine știe, n'ar fi fost totuși mai bine, ca să i se spună copilului sfârșitul fatal al tatălui său. atunci, când tragicul se întâmplase? Ar fi fost lovitura mai ușoară poate, decât acum, când s'a rentors vaporul „*Terra nova*“, cu care tatăl său plecase. Când drapele fâlfâiau în zare și corabia s'apropia greoaie de țărm, orfanul i-a ieșit înainte cu mamă-sa cernită și sufletul lui eră plin de

Internatul-orfelinat al „Reuniunii femeilor române din Brașov” la serbările congresului.

bucurie. Ceva însă totuși era trist și strein parcă în jurul lui, ceva ce el nu înțelegea. Într-o clipă, când a zărit o lacrimă în ochii senini ai mamei sale, s'a întors spre ea bănuitor:

„De ce plângi, mamă?”

— De bucurie, dragă, — a răspuns ea, — de bucurie, că vine tătuțu. N'a cutezat sărmana, să-i răpească copilășului nici în clipa din urmă visurile și bucuriile uriașe ce-i încăpuseră în sufletul micuț...

Și vaporul s'apropia din ce în ce de țărm, acum era de tot aproape, pe bordul lui vedea micuțul marinarii, vedea pe comandantul *Evans*, care-l legănase pe genunchi, vedea pe matrozul cu fața pocită, care-i făcuse o corăbiușă mică-mică, cum nu aveau alți copilași de seama lui, îi vedea pe toți și bătea din palme.

„Dar tata, fata unde e, pe el nu-l văd?” întrebă mereu, iar mamă-sa îl liniștea, că-i printre oameni, că e la cârmă. Vaporul s'a oprit apoi, și bădicul *Evans* și matrozii rând pe rând au început să treacă podul și să calce pe pământul țării lor. În-

findeau rând pe rând mâinile lor osoase micuțului și cercau să-i facă bucurie dându-i jucării și alte dulci nimicuri. Și copilul le primea și mulțumea cum îl învățase mama lui bună și cuminte, dar nu vedea pe tată, nu-l vedea și zadarnic întrebă de el, că nimeni nu-i da lămurire, ci răspundeau cu toții la fel:

„Vine îndată, îmbracă numai alte haine în cabină”.

Vorbele acestea tradau însă parcă ceva și copilășul se repezi deodată peste pod la ușa cabinei tatălui său.

„Tată, tătuțu, ești odată, de ce nu mai ești?”

Când a rostit vorbele acestea pline de gingășie, lumea a rămas încremenită și înapoia micuțului s'a auzit un țipet:

„Tata a murit, dragă, a murit și nu mai vine”.

Și nenorocita mamă și-a pierdut firea și s'a rostogolit pe bordul vaporului, iar în ochii strașnici ai marinariilor cari luptaseră cu crivățul și-i zimbiseră morții în față, se adunară boabe de lacrimi...

□ □ □

Traul preoșimii noastre.

În trecut preoșimea românească din Ardeal a dus un trai tot atât de chinat ca și sătenii cărora le slujea. Aceeași vieță o ducea și popa și credinciosul său. Peste săptămână se aplecau pe coarnele aceluiași plug, care brăzdă — mai mult pentru alții, ori se înșiruiau în latul livezilor în urma coaselor lucii.

Domnii de pământ din Ardeal nu făceau nici o deosebire între preot și iobagul de rând. Tot așa trebuia să păzească feciorul popii vitele nemeșului, ca și ai sătenilor. „Approbatæ et Compilatae Constitutiones” hotăreau chiar și pălăria, pe care era îngăduit să o poarte preoșii.

Popa era un sătean cu barbă și cu ceva cunoștințe de cetit. Înțelegem sub toate raporturile: deci și ca trai, ca condiții de vieță zilnică, ca sărăcie.

Preoșii noștri nu au prea avut scutul deosebit al legilor, nici latifundiile preoșilor de altă lege. Erau, bieții de ei, oameni năcăjiți, cari, pe

lângă truda zilnică pentru susținerea proprie, mai aveau să facă și slujbele bisericii. Cu toate acestea însă, au ținut adunată pe lângă dânșii turma oropsită a neamului, ferindu-o astfel de înstrăinare. Acest merit nu li se poate contesta din partea nimănui.

Cu vremea însă, împrejurările i-au făcut să se țină tot mai în frunte. Au devenit conducătorii conștiinței ai poporului. Așa, de pildă, la 48, când afară de adunarea din Câmpia Libertății unde au dus rolul de îndrumători, cu arhieriei în frunte, îi găsim luptând în primele rânduri ale lăncerilor, ca popa Balint din Munții Apuseni, ori ca năstrujnicul popă Vlăduțiu din Bogata. De atunci încolo nici o mișcare românească din Ardeal nu se face fără rolul de fruntași al preoșilor.

În timpurile mai dincoace îndatoririle preoșilor față de neam, față de turma păstorită au crescut în mod foarte considerabil. Fiecare casă parohială se face un adevărat oficiu. Preotul pe lângă slujbele din duminică și sărbători, trebuie să poarte administrația, să lupte pentru susținere de școli, să facă propagande culturale, să întemeieze și susțină însoțiri, instituții. Are să poarte o mulțime de scrisori cu consistoarele, cu administrația, cu ministrul. Prin urmare, preotul chiar dacă ar vrea nu mai poate astăzi să poarte economia ca mai demult, fiindcă clipă de clipă e reclamat de îndatoririle sale de altă natură. Îl știm cu toții conducător firesc al satelor și zilnic îi cerem, în numele neamului, servicii de organizare, de luptă pentru interesul de obște. Prin urmare ar trebui să aibă și preoșii

mea română o existență asigurată, ca să poată răspunde mulțimilor sale îndatoriri.

Vom recunoaște că are și preotul român oficiu din zi în zi tot mai greu. Dar condițiile de trai?

De scumpetea și de greutatea câștigării paralelor sunt îndreptățiți să se plângă, fără îndoială, și preoșii. Susținerea familiilor lor le reclamă cheltuieli tot mai ridicate. Școlile sunt scumpe astăzi. Creșterea copiilor, și numai în gimnaziu, consumă sume enorme. Dar universitatea? La teologii încă sunt necesari astăzi bani mulți. Chiar și la Seminarul din Blaj sunt introduse anumite taxe de întreținere de câțiva ani încoace. Apoi, ca parte socială, așteptăm ca preoșii noștri încă să se țină în frunte. Ne place, ceea ce-i just, să-i știm îmbrăcați potrivit, ca să nu se uite străinii la dânșii cu dispreț, ori cu milă. Așa popa, așa familia popii.

Instituțiile noastre încă tot cam pe dânșii se razimă. La „Asociație“, la „Fondul de teatru“, la diferite reuniuni, însoțiri, îi poftim să se înscrie membrii. La fondurile culturale pentru susținerea școlilor, asemenea. Și câte nu cere neamul dela dânșii? Afară de greutățile private pe cari le au ca cetățeni, ca părinți, ca inteligenți ai satelor.

Un preot trebuie să țină la casă cel puțin o gazetă de zi, o gazetă oficioasă, o revistă de specialitate (teologică), o revistă beletristică, o gazetă populară săptămânală... Unde mai snt cărțile, broșurile, publicațiile, de cari nu se poate lipsi anual, dacă ține la cultura sa, la cinstea tagmei? Dar colectele nenumărate

pentru biserici, scopuri de binefacere, etc.?

Am amintit toate acestea, numai ca să se vadă că sunt juste plângerile de greutăți ale preoșilor. Fără îndoială, juste.

Iar venitele?

Relativ, mai puțin ca a tuturor oficialilor cu aceleași pregătiri. Întregire congruală până la 1600 cor., la cei cu 8 clase de liceu. Dar și dintre aceștia numai aceia, cari au comune, cărora legea congruală le prevede întregire deplină. O foarte mare parte din întreaga preoșimea română nu beneficiază astfel de toată întregirea.

Ei, dar se va spune: au preoșii stole, prescuri... Răspundem, că nu prea au. Sătenii noștri, în contactul des, ce îl au cu credincioșii altor legi și, cu pocăiții, nu mai sunt bucuroși de stole. Și le răresc, sau le suprimă cu totul.

După toate acestea, credem că e foarte îndreptățită îngrijorarea a-dâncă, de care e cuprinsă preoșimea noastră în fața situației ce li s'a gătit pe malul Dunării, în somptuosul palat al parlamentului ungar. În greutatea traiului de astăzi, puteau aștepta o mai dreaptă considerație. Din punctul de vedere al misiunii lor și al aceluiași rost pe care-l împlinesc, separarea în două clase, deplin și nedeplin calificati, e o jicnire grea. Ehitabil e, că cei ce poartă sarcini egale pe umerii lor, cei ce au a îndeplini aceleași îndatoriri să se împărtășească de aceeași tratare sub toate raporturile.

E de înțeles mișcarea lor. Și merită toată atenția și tot sprijinul.

□ □ □

Participanții la întâiul congres al femeilor române din Transilvania și Ungaria ținut la 4/17 Iunie în Brașov.

O nuntă împărătească: Nunta principesei Victoria Luiza, fata împăratului Germaniei, cu principele de Cumberland. La această nuntă renumită au luat parte prin reprezentanții lor toate casele domnitoare și toate statele. Țarul Rusiei și regele Angliei cu regina au venit în persoană să participe la ospățul acesta împărătesc, care a avut și o deosebită importanță — politică. Ilustrația noastră arată scena, când regele Angliei și regina sosesc în Berlin, ca să participe la nuntă.

Tăria Muscalului...

În zarva diplomatică din anul acesta s'a vorbit mai mult ca oricând de pericolul slav, nutrit așa de mult de întinsa împărăție a țarilor pravoslavnici. S'a scos la iveală, că într'un eventual război european neamul acesta îndârjit ar putea aduce în harta de până acum a Europei astfel de schimbări, la cari nimenea nu s'ar putea aștepta și nimeni n'ar putea privi bucuros. Și s'au spus mai ales iarăș legende despre vitejia cazacilor cari în câteva luni ar dripl sub copitele cailor muscălești pământul țărilor învrăjbite și ar nimici oștirile dușmane. Și din articolele acelea cari s'au urmat cu povoiul, lumea s'a ales mai ales cu un lucru: cu o teamă încordată și cu o iluzie bogată despre tăria Muscalului...

Împărăția aceasta e însă de fapt

Colonelul Redl, care a tradat o mulțime de secrete militare armatei rusești. Când fapta aceasta s'a aflat, Redl și-a tras un glonț de revolver în creeri.

mult mai slabă în măruntaele ei, mult mai neînchegată și mai plină de boli lăuntrice, decât s'ar putea crede. Grosul poporului rus e doar cel mai năcăjit din popoarele europene, cel mai nedreptățit și cel mai apatic. Suferințele și apăsările de veacuri au sădit în sufletul lui mai mult, ca în a oricărui alt neam, neapăsarea aceea dureroasă, care naște vecinic *inertia* și duce spre decădere. Și oștirea acestei împărății recrutată aproape numai dintre „*mojiții*” ruși, duc cu ei și în viața ostășească aceleași obiceiuri, aceleași sentimente fără de nici un colorit și fără de nici un imbold. În războiul din 1877 armata rusească n-a dat o singură dovadă de eroism și învingerea ei niciodată n'a rezidat în avânt și în convingere, ci în număr. Câtă deosebire în privința aceasta între cazacii țarului și între curcanii lui Vodă Carol I...

Constatarea aceasta o facem vrând nevrând acum, când presa a fost alarmată în două rânduri de spioni ruși. Mai astă iarnă de afacerea Goliescu din România, iar acum mai nou de isprăvurile trădătorului Redl, din armata Austro-Ungară. Presa monarhiei fără deosebire de colorit, a tratat pe larg spionajul rus, cu toată întocmirea lui mai mult decât îndrăzneală. Și făria Muscalului aici zace, în spionajul acesta, pe care Rușii l-au introdus, ca tot atâtea rețele fine în viața militară și politică a tuturor neamurilor. Cancelaria de spionaj rusească din Paris e centrul acela al făriei Muscalului, în care se concentrează toate informațiile despre întocmirile și pregătirile militare ale popoarelor europene. Grămezi de planuri de cetăți, grămezi de desemnuri de întărituri și copii de pe hărți militare de-ale statelor streine formează azi făria Muscalilor, pe cari ei le cunosc în toate amănunțele lor. Orice-ar face armatele streine, cancelaria de spionaj muscălească din Paris o află numai decât și o comunică conducerii armatei ruse, care ia îndată dispoziții potrivite pentru apărare ori ofensivă.

Zeci de milioane se cheltuie anual cu cabinetele de spionare ale

Rusiei, care are agenți în toate părțile și în toate țările. Și e curios, că până când toate celelalte state măresc îngrozitor contingentul armatei ducând sub steag până și pe schilavi, Rusia nu arată nici o mișcare, nici o pregătire. Tăria ei crește doar prin acvirea a noi spioni, de cari la rândul său se îngrijește cu adevărată iubire părințească. Unui spion din oricare țară, prins odată, atașajii militari ruși îi înlesnesc drumul de scăpare, îi fac rost, ca să poată ajunge cu proximal tren după descoperire în Elveția, unde i se dă lunar o contribuție, ca să poată trăi fără de gânduri.

Numai cu o astfel de organizație Rusiei i-a succes să pătrundă până la coloneli de tagma lui Redl, cari sunt în paguba țării lor cei mai de seamă stâlpi ai făriei Muscalului.

□ □ □

Un ultim capitol de romanticism în Carpați.

— Prinderea haiducului Murărescu. —

În munții aspri ai Făgărașului se depănă încă, până în zilele din urmă, un capitol de romanticism haiducesc. Înainte cu vreo doi ani codri din preajma Negoiiului adăposteau în umbra lor primitoare cetele hoț-

manului *Budac*. Ciobanii de pe la stâni puteau să vadă, în serile cu lună, cum coborau spre văi mătăhale mustacioase, cărora le luceau lungi oțele peste spatele late. Și, adierea vântului ducea spre satele dela poale fredonări de cântece voinicești din zilele de demult:

...Paralele un' se fac?
La capu' răzorului,
Cu muchea toporului,
Unde-i greu voinicului!

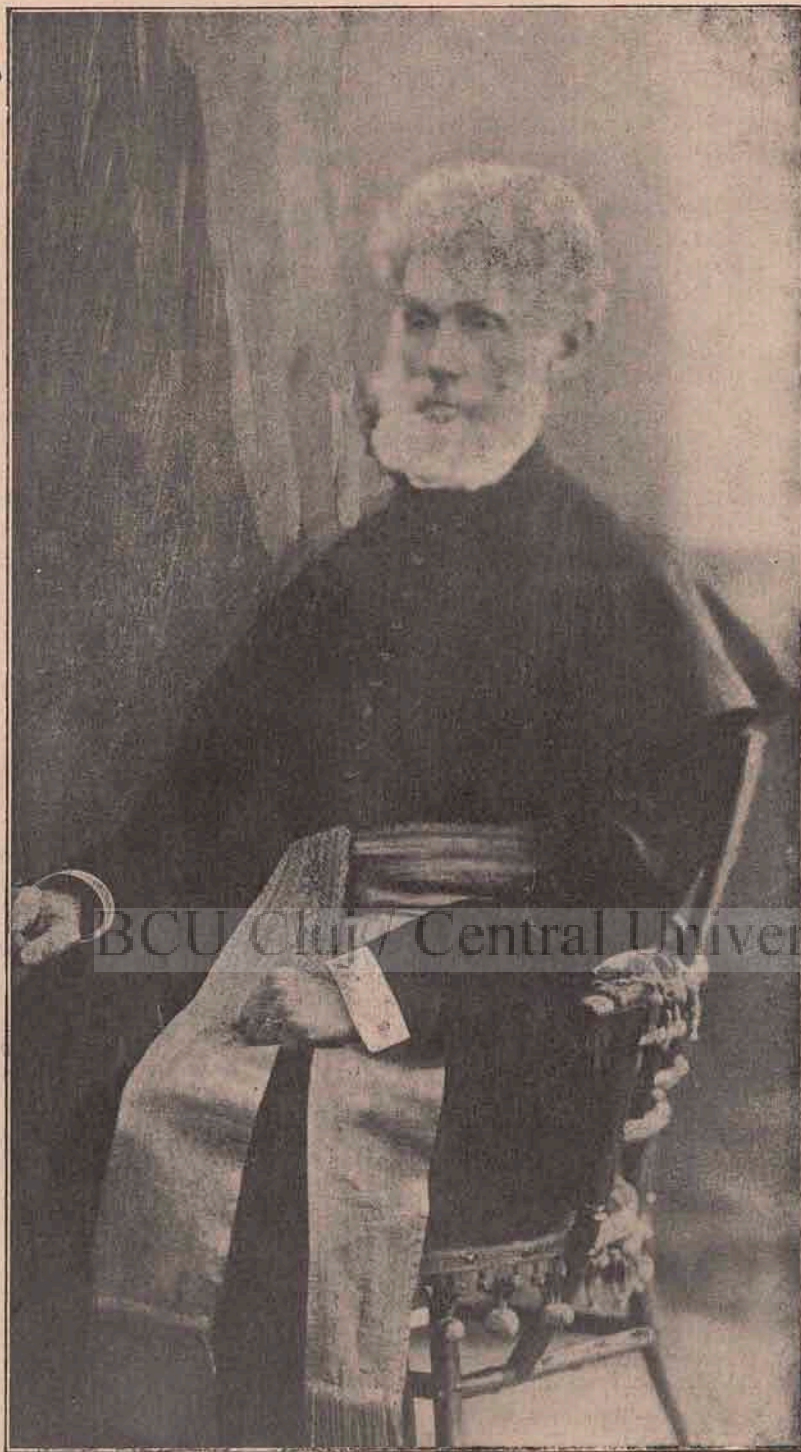
„Potera“ încă n'a putut lipsi, și două sute și mai bine de jandarmi, ș'au purtat manlicherele cu focuri multe pe urma cutezătorilor haiduci. Luni întregi degeaba. Până când trepădau oamenii stăpânirii prin înfundături de pădure, ei, feciorii de lele, ospătau prin sate cu vinișor și cu friptură de berbece. Ori se făptuia vre-o hoție strașnică în mijlocul cetății Făgărașului.

Tot așa, până odată. Până când, se zice, că vânzători — nelipsita notă a tragicului haiducesc — au descoperit ascunzișul întunecatului căpitan. Și, într'o seară de iarnă, Andrei Budac, care luase aproape proporții legendare, a murit mușcând pământul, cu mâna pe pușcă, ciuruit de gloanțele jandarmilor.

S'ar fi crezut că Budac e punctul de încheiere a unui roman din vea-

Reprezentarea a doua a „Cavaleriei rustice“ din partea „Reuniunii române de cântări din Brașov“ dată sub conducerea maestrului Dima, la 5/18 Iunie, cu prilejul primului congres al femeilor române.

Părintele Mihail Ciurdariu din Dob, întemnițat la Seghedin.

cul trecut, rămas, cine știe cum, să se desfășure în zilele noastre de modernism, când „tagma“ hoțească gravitează și ea spre orașe...

Dar nu. Un cetaș de-ai lui Budac, — un sub-căpitan fără indoială, — unu Murărescu, s'a pus în locul căpitanului și a continuat „cu cinste“ activitatea șefului său nenorocit. Se putea auzi zilnic despre isprăvile lui, când în jurul Brașovului, când dincolo pe la Sinaia. Despoia bogătași, cu îndrăzneala caracteristică hoților

de demult. Stâlceă în bătai pe înpotrivitori, ori le făcea „aminul“ fără multă vorbă. Încât s'a văzut silită stăpânirea să mobilizeze iarăș jandarmaria.

Și, iată a sunat și ceasul lui Murărescu. A fost prins zilele aceastea, nu la noi însă, ci aproape de Curtea de Argeș, în România. Numai cât Murărescu a „întrecut“ pe căpitanul său. Și-a vândut scump pielea. A ucis doi jandarmi și a rănit pe vreo trei.

Se urcase pe un tren spre Curtea de Argeș. Doi jandarmi, cărora le părea suspect, îl urmăreau. Dânsul băgând de seamă a sărit din tren. Jandarmii după dânsul. Văzându-se urmărit s'a întors și cu focuri de revolver a ucis pe jandarmi. Vestindu-se casul, a fost luat la goană din greu. Și abia după ce a mai rănit trei jandarmi a putut fi prins, împușcat și el la picior.

Cu aceasta s'a lăsat cortina și peste isprăvile lui Murărescu. Și se pune capăt romanticismului întârziat din codri Carpaților.

□ □ □

Vor trece toate...

*Vor trece toate câte fură
Și stolul visurilor tale
S'a spulberă din clipa-aceea,
Când n'o mai fi să-ți ies în cale.*

*Și-or trece seri și nopți și zile
Și 'ntâia săptămână poate
Te mai gândești tu și la mine
Gândindu-te la câte toate.*

*Ci primăvara 'ntâi, când merii
Și iiliacul o să 'nfloră,
N'o să gândești mai mult la visul
Ce ne-a vrăjit întâia oară.*

RADU MĂRGEAN

□ □ □

Porodită crăiască — vagabond...

O specialitate nu tocmai rară a Ungariei e tipul vlăstarelor nobile, cari nu se pot conforma vremilor de validitate individuală de astăzi. Tot mai des auzim de pui de nemeși, cari, dacă nu sunt luați în ocrotire de budgetul statului, ca ofițanți înalți pe la administrație, își toacă marile averi moștenite în petreceri princiare, ca, mai pe urmă, să se gândească cu duiosie la zilele bune de demult, ori la glontețele izbăvitor al sinuciderii.

În vremea din urmă se vestește un caz mai rar. Pe drumul de țară din pustele Macăului, jandarmii au arestat pe un surcel princiar, un strănepot de al crailor ardeleni, din vița lui Dominic Barcsay. Bietul nenorocit se chiamă *Barcsay Elemér*.

Născut și crescut în înbuibare, în tinerețe, pe la școli, n'a făcut nici o ispravă. Abia a putut-o duce până la clasa a șasea de liceu. Având protecție însă, i s'a dat totuș pu-

tința unui trai cinstit: a fost numit slujbaş la administrație. Dar aplicările înăscute spre o viață ușoară nu-i dădeau pace. S'a smuls din aerul stătut al biroului și s'a făcut actor, întâia etapă a vagabondajului său. De aici înainte povârnișul eră tot mai lungos. A cutrierat întreagă țara pungășind pe cine putea. Dela o vreme se făcuse oaspe zilnic al poliției: călătorea tot cu escortă oficială, pe cheltuiala statului... Atât de mult chiar se deprinsese cu acest specimen de călătorie, propriu „fețelor pungășești“, încât când nu putea face alt rost de „favorul“ călătoriei gratuite, își falsifică însuși hârtiile de escortare.

La interogator ce i s'a luat eră de-o seninătate și de-o nepăsare într'adevăr princiară. Se arată foarte mândru de „prețioasele-i“ isprăvi.

„Văd“, zicea, „că sunt silit să mă înscriu iarăș în clubul nostru.

— În care club, păsăruico?“, întrebă judele.

„În clubul pungășilor de meserie. Nici odată n'am dat-o mai bine, decât când eram membru activ al acestei fructuoase însoțiri. Curată fericire în mijlocul înțelegătorilor colegi“...

I s'a dat o nouă cartă de „liber parcurs“, spre locul de origine. Fi-rește, cu asistența „onorifică“ a unui agent public înarmat...

□ □ □

Forțele naturii în serviciul industriei.

Este o anumită reciprocitate între trebuințele omenești și între produsele industriale. Raportul acesta de reciprocitate stă în faptul, că de o parte industria transformă diversele bogății ce ni-le oferă natura într'o formă corăspunzătoare și le pune în serviciul trebuințelor omenești, de altă parte însă produsele industriale trezesc la rândul lor alte trebuințe noi.

La crearea de articoli industriali contribuie industria, în aceeaș măsură însă și economia de câmp. Căci economia de câmp la urma urmelor nu e altceva decât o industrie, ce creiază în condiții speciale. În întâiul rând și ea țintește a transformă anumite substanțe brute în produse folosibile. Particularitatea acestui ram de industrie constă numai în aceea, că produsele sale sunt în partea cea mai mare organisme vii, fie vegetale fie animalice. Cercetările

moderne în chimia agriculturii au arătat, că nașterea, creșterea și prosperarea plantelor și a animalelor, adevă procesul lor de viață e ca orice alt proces tehnic, numai un proces transformator, ceea ce înseamnă că avem de a face numai cu o transformare de substanțe brute și nici decât cu o creare de substanțe.

O dezvoltare favorabilă a industriei reclamă în rândul întâi forțe motorice abundante și substanțe brute ieftine. Izvorul de energie, de care se folosea omul la început, eră exclusiv partea sa musculară, pentru a mulțumi trebuința de o lucrare mecanică, mai târziu apoi a angajat la prestațiunile de muncă și animalele. Paralel cu progresele în cultură se ivește și întrebuințarea forțelor elementare în industrie, natural după ce s'a dovedit insuficiența puterii omenești și a animalelor. Perfecționarea mașinei aduce cu sine utilizarea forțelor naturii așa cum le aflăm în mișcarea și căderea apei și în vânt. Malurile râurilor se împopulează cu mori de apă, în vreme ce pe șesuri se înalță ca niște nămile morile de vânt, substituind energia apelor curgătoare. În curând o serie întreagă de instalații desfășoară pe marginea râurilor de munte puterea de apă. Dar fiindcă văile acestea de munte erau prea înguste, prea la o parte, deci prea puțin accesibile, e lucru firesc dacă s'a ivit necesitatea unui alt izvor de energie, care să nu fie legat de glie și în acelaș timp să lucreze cu efect corăspunzător. Cu modul acesta industria avea să fie transportată din munți la șesuri și la căile de comunicație naturală, adevă la fluvii.

Acest nou izvor de energie, care a eliberat industria din cătușele sale de munte, ni-l'a dat mașina cu vaporii. Aceasta de o parte se putea așeză ușor în orice loc, de altă parte eră superioară roților hidraulice în majoritate cam slab construite. Invenția genială a mașinei cu vaporii a împintenit dezvoltarea întregii tehnici dându-i un impuls uriaș și a provocat schimbări ca și cari nu prea aflăm altele. Abia cu mașina cu vaporii s'a exploatat încâtva energia soarelui înmagazinată în cărbunii de pământ în cursul miilor de ani trecuți. Și iarăș după cărbunele de pământ a urmat acum industria, înțocmai cum urmase mai înainte după forța de apă, iar mașina cu vaporii stăpâneă aproape nelimitat peste izvoarele de puteri.

Instalațiunile hidraulice (de apă) — abstragând dela alte imperfecțiuni

ale lor — fiind legate de loc nu puteau nici decât concură cu mașinile calorice. Cu timpul însă nevoia de forțe a crescut și atunci mașinile cu vaporii s'au dovedit de prea scumpe pentru producerea în masă a energiei, mai cu seamă în țările sărace în cărbune de pământ. Cărbunii necesari trebuiau aici importați din depărtări mari și fiindcă spesele de transport erau considerabile, eră natural că și prețul forței motorice să fie urcat. Mai pune apoi, că și prețul cărbunelui se urcă în măsură cu consumația. În sfârșit pe lângă urcarea treptată a plăților lucrătorilor nici nu se putea prevedea timpul când avea să scadă prețul cărbunelui, astfel că multe întreprinderi industriale ajunseseră la limita productibilității și nu mai erau în stare nici să susțină concurența. Între astfel de împrejurări industria modernă eră amenințată să stagneze în dezvoltarea sa, de altă parte se făcea tot mai arzătoare cererea după o altă forță motorică mai ieftină. Adevărat, că mașinile cu vaporii s'au mai perfecționat urcându-li-se efectul cu care lucrează, totuș problema n'a câștigat o soluție definitivă, cel puțin într'atâta nu, într'u cât eram nevoiți a recurge la materialul de încălzit cel scump.

În situația aceasta gravă lumea s'a întors din nou la forța apei, pe care o neglijase demult. După ce întemeiați pe progresele frumoase realizate de diversele ramuri ale științelor tehnice au învățat a utiliza mai cu efect, mai economice energia căderii și cursului de apă, forța apei câștigă pe fiecare zi înălțându-se la rangul unui izvor de energie, care de multeori ne-a scăpat de nevoi. Dezvoltarea în ale mașinilor, invenția și perfecționarea turbinelor, recordurile atinse în tehnica fierului și mai cu seamă în singuraticile ramuri ale electro-tehnicii, toate acestea au lărgit terenul pentru câștigarea forței din bogăția de apă, ce ne-o pune la dispoziție natura. Adevărata valoare al acestui ram al economiei de apă însă s'a arătat abia la anul 1891 cu prilejul expoziției internaționale de electro-tehnică din Frankfurt, când s'a rezolvit în mod practic problema transmisiunii electrice, distribuirea energiei câștigate din forța apei. Rar s'a întâmplat, ca o experiență aranjată în stil așa mare să aibă un succes atât de repede. Motivul e că ea a dovedit odată pentru totdeauna, că putem utiliza puterea apei destul de cu economie cu ajutorul transmisiunii electrice.

Astăzi energia căderilor de apă a râurilor de munte ce se rostogolesc sălbatec dela înălțimi de sute de metri se transformă în electricitate și ajunge în serviciul industriei alunecând pe fire subțiri de aramă la depărtări de sute de kilometri până la locul destinat. Depărtarea transmisiunii electrice astăzi e aproape nelimitată și nu cunoaște piedeci, decât atunci când speșele de instalație nu mai stau în raport recerut cu economia ce s'ar putea realiza prin forța de apă în asemănare cu forța vaporilor. Transmisiunea electrică a desleat puterile apei de cătușele lor locale și în faptu acest zace progresul cel mare precum și împrejurarea, că valoarea forței de apă a crescut.

Judecând după desvoltarea economică și tehnică e probabil acum, că cererea cea mare după energie mecanică va fi satisfăcută după ce oamenii au subjugat forțele de apă nesecate ale naturii. De altă parte fiindcă statele culte ale Europei cari sunt bogate în apă nu au în același timp și mine de cărbuni darnice, statele a căror însemnătate industrială se întemeiază pe cărbuni o să-și afle o concurență mare în statele dăruite de natură cu apă multă și cari vor avea un splendid viitor industrial.

Că forța apei întocmai ca și puterea calorică a cărbunelui, încă reprezintă la adecă numai o energie solară, abia dacă mai e nevoie s-o amintim. Apa ce se scurge zi de zi, an de an pe planurile înclinate ale pământului luând direcțiunea mărilor, evaporează tot numai în urma căldurii solare, se urcă la înălțimi și cade iarăș pentruca să-și repeteze din nou cursul întotdeauna, până când condițiile de existență ale pământului vor rămâne aceleași.

Față de cărbuni puterea de apă mai are încă avantajul acela, că ea e nesecată cel puțin în timpuri pe cari le putem prevedea. Precum a existat înainte cu mii și mii de ani, așa va exista încă alte mii și mii de ani, până ce soarele va învrednici pământul cu căldura sa neslăbită.

T. L. Blaga.

Numărul viitor al
revistei noastre va
apărea în 13 Iulie
: : : st. nou : : :

NOTIȚE CULTURALE

Turneul Bârsan. Două seri sunt puține, ca să te mulțumești cu farmecul ce ți-l oferă soții Bârsan O spunem drept înțroducere, fiindcă o mulțime de orașe românești n'au simțit nevoia, ca cel puțin o singură sară să guste arta nobilă, pe care acești doi propagatori ai teatrului o răspândesc de nouă ani de zile între noi... Nouă, Orăștienilor, cele două seri, pe cari ni le-au dăruit soții Bârsan însoțiți de tânărul actor *Toneanu* dela Teatrul Național din București, ni s'au părut aieva puține, fiindcă strălucitul lor joc ni s'a părut mai fermecător și mai isbutit, ca oricând. Cele trei piese din sara întâi: *Furtuna casnică*, *Cererea în căsătorie* și *Liniștea casei* au fost jucate cu atâta temperament și cu atâta pătrundere de situații, că publicul a fost cucerit cu desăvârșire. Entuziasmul, pe care artiștii l-au strecurat în sufletul ascultătorilor, n'a fost succesul effin al diletanților — căci publicul nostru de aceștia se știe însufleși mai mult, decât de artiștii adevărați — ci succesul triumfător al artiștilor cari formează sufletul și sădesc în adâncul lui toată bogăția aceea imensă de simțire, pe care un scriitor a putut-o turna în piesa sa...

Efectul scenic adevărată izbândă și-a secerat-o însă cu piesa, care s'a jucat în sara a doua: „*Necredincioasa*“. O piesă mai delicată, de salon, ea a pus la probă gustul ascultătorilor. Și ce biruitor a eșit gustul acestal! Dacă domnul Bârsan a putut cultivă în nouă ani de zile acest gust atât de mult, că în „*Necredincioasa*“ publicul nostru n-a văzut, decât finta scriitorului și partea moralizatoare a piesei — aceasta e o izbândă de neprețuit...

Și, domnul Zaharie Bârsan a avut această izbândă strălucită. Prin o muncă obositoare și împreună cu nenumărate mizerii, dânsul a creiat gustul artistic al ardelenilor în turneele pe cari le face de nouă ani de zile. — *Fondul de teatru* își poate trimite de-acum trupa, căci terenul i s'a pregătit. Această trupă desigur nu va avea să lupte cu indiferentismul, care a întâmpinat pe cel ce-a croit drumul, ci va fi pretutindeni întâmpinată cu flori și cu chimvale... Trupa aceasta, care e timpul suprem ca să vie, va avea fără îndoială mai mult succes, dar oricât de mare ar fi acesta, deplin nu va putea fi, căci o parte din el

se va datoră vecinic aceluia, pe care acum în al nouilea turneu l-au primit abia șase orașe: Sibiuul, Seliștea, Orăștia, Bradul, Brașovul și Alba-Iulia.

*

Sesiunea plenară a Academiei române. Din sesiunea plenară a Academiei române, care s'a încheiat în 30 Maiu v. s'a remarcat îndeosebi discursul de recepțiune a noului academician *Barbu Delavrancea*, care a vorbit despre viața și meritele răposatului membru al Academiei, Ion cavaler de Pușcariu, în locul căruia a fost ales dânsul ca membru. În partea a doua a discursului, noul academician a schițat apoi estetica poeziei populare românești, după ce în înțroducere vorbise în liniamente generale despre Caragiale, Coșbuc și Vlăhuță, cari deși „nemuritori“ prin operele lor de artă, totuși n'au ajuns încă să fie primiți în cercul restrâns al academicianilor...

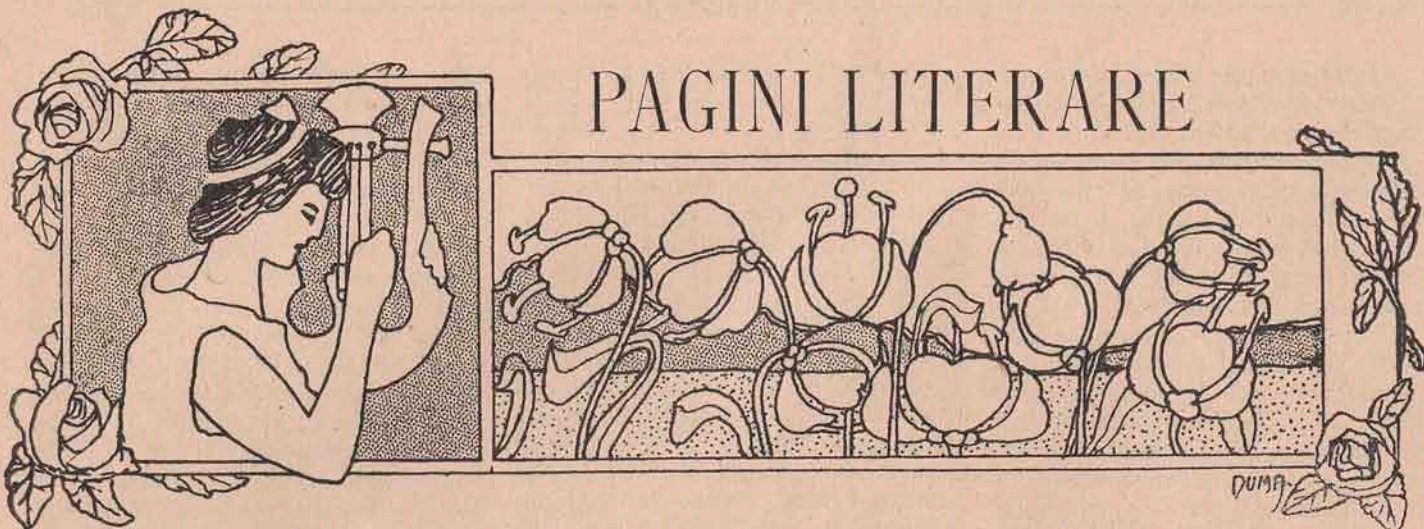
Nouii membri corespondenți ai Academiei au fost aleși dintre savanții români: *G. Bogdan-Duică*, directorul liceului *Mihai Viteazul*, în calitate de corespondent la secțiunea istorică și *Dr. Eugen Botezat*, profesor la Cernăuți, în calitate de corespondent la secțiunea științifică.

*

Goga — dramaturg. De mult se zvonește printre admiratorii dlui Goga, că 'n mintea marelui poet se năfiră conturile unei drame cu subiect luat din viața noastră ardelenescă. Nimeni însă nu putea să spună amănunte despre felul cum are să fie drama aceasta, căci poetul nimănui nu-i făcuse hatârul, ca să-i comunice în întregime taina sa. Acum însă secretul e destăinuit și iubitul nostru colaborator, dl Adrian Corbul scrie un lung articol în „*Românul*“ despre drama dlui Goga, care va purta titlul: „*Domnul Notar*“. Așteptăm cu mult interes publicarea acestei lucrări a poetului premiat de Academie.

*

Premiul de 12.000 lei al Academiei române, pe care înalta instituție de cultură îl decernuse pe vremuri poetului Coșbuc pentru traducerea *Aeneidei*, în anul acesta purcezând din aceleași motive, l-a dat profesorului Murnu pentru traducerea *Iliadei*. Domnului Murnu i-a reușit să traducă opera marelui Omer în limba românească așa de bine, că ea poate fi gustată de cetitor întocmai ca și originalul.

PAGINI LITERARE

PUTEREA OCHILOR

ZAHARIE BÂRSAN

Pe-o noapte ploioasă, într'un colț de cafenea, ședeam de vorbă cu drul Marius. Figura lui de mag mă fermecase și-l ascultam cu toată luarea aminte. Se rezimă în scaunul său, își netezi barba lungă, aproape albă și după ce stătut o clipă cu ochii mari pironiți în tavan, furat par'că de amintiri, continuă:

— Hei, dragul meu, puterea ochilor e mare. De câte ori n'a făcut minuni, de câte ori nu te pierde și te face s'o iei la stânga, când o porniseși la dreapta, de câte ori nu te pironeste locului de nu mai știi unde ți-e casa.

Am cetit de mult o nuvelă. Dacă mi-aduc bine aminte, eră intitulată: „Femeea din Tivoli“, de un scriitor dela nord. Vorbiă de ochii unei femei cu atâta putere, că de atunci nu i-am mai putut uita. Îi văd mereu înaintea mea și de câte ori mi-i amintesc, simt un fel de teamă ciudată.

Dar ce să-ți vorbesc de literatură?!

În vremea mea, de mult, am întâlnit o femeie, care de câte ori se uită la mine, în treacăt, mă ameția.

O putere stranie, drăcească. Simțeam că se învârtește lumea cu mine și pământul îmi alunecă de sub picioare. Ciudat, nu-i așa? Nu ți s'a întâmplat?

Când o vedeam de departe că îmi vine în față, simțeam că mă clatin, voiam s'o ocolesc și nu puteam și când privirile ni se întâlneau, ochii mei se dedeau învinși. Nu puteam face altfel. Mă opream și o lăsam să treacă... să treacă primejdia.

Ajunsese să bage de seamă, zâmbia mulțumită de vraja ce o aveă asupra-mi, un zâmbet ciudat, ascuțit, care mă tăia ca o lamă rece de oțel.

Mai târziu am auzit, că pentru femeea asta se omoriseră doi oameni cum se cade. Nu m'am mirat de loc.

Puterea ochilor, dragul meu, e stăpână pe toate puterile. În ochi e cerul cu tot seninul lui și pământul cu toate păcatele. Vrei să vezi pe Dumnezeu și

pe dracul stând de vorbă? N'ai decât să te uiți în ochii unei femei frumoase!...

Ploaja cădea mărunță, prelingându-și stropii pe geamurile mari, aburite, la cari din când în când se opriă și se uită înlăuntru câte un vagabond cu înfățișearea de fantoma rătăcită. Cafeneaua eră pustie și scaunele se odihneau pe mese, spălându-și picioarele în oglinzile somnoroase.

„Uite, reluă bătrânul, ți-aduci aminde de Horațius Cocles? Cum ți explici dta că un om singur a putut să țină pe loc la podul de peste Tibru imensele oștiri ale lui Porsena? Cu arcul sau cu vreo spadă, pe cari le aveă în mână? Nu cred. Cu ochii le-a pironit. De sigur, cu niște ochi mari, nebuni, cărora împrejurarea le-a dat o forță supraomenească.

Dar să-ți povestesc un caz, care are să te uimească. N'ai să mă crezi și cu toate astea a fost așa.

Acum vre-o douăzeci de ani, eram în serviciul unei case de nebuni, dintr'un orașel din sudul Italiei. Eră acolo o lume întreagă de nenorociți, sau de fericiți dacă vrei. Fiindcă eu cred, că trebuie să fie o adevărată fericire să te crezi tu cu toată convingerea rege, împărat, stăpânitor al lumii, sau cel mai mare artist, poet, matematician... cum se credeau acele ființe uitate de Dumnezeu și de oameni.

Împăratul de care vreau să-ți povestesc, eră dulgher. Un om înalt, bine legat, puternic ca un bou, cu niște umeri cari ar fi dărâmat ziduri. Aveă un cap falnic și niște ochi mari, negri și adânci ca niște gropi. Eră cel mai de ispravă din tot ospiciul. Bland ca un miel, înțelegător, făcea orice îi ziceai. De ani de zile, toată purtarea lui eră a unui om cu mintea întreagă.

În câteva rânduri eră chiar să-i dăm drumul.

El s'a rugat de noi să-l ținem acolo, să lucreze, că n'are unde să meargă și n'are ce să facă în lumea în care n'are pe nimeni.

Insoțit de vreo alți cinci tovarăși, liniștiți și aceștia, lucră toată ziua într'un atelier de lemnărie așezat mai în fundul curții. Ce nu făcea? scaune, mese, paturi, lavițe, cărucioare, doniți și alte unelte ce i se spuneă să facă.

Dna Elena Sabadeanu, prezidenta de onoare a „Reuniunii femeilor române” din Braşov şi membră în comitetul „Uniunii femeilor române”.

De curând se apucase să facă o albie mare dintr'un trunchiu de stejar. Devenise serios, tăcut, în faţa acestui mare lucru ce i se cerea. Se învârtea împrejurul trunchiului, îl măsură, îl însemnă, îl întorcea, îl aşeză în alt loc, unde i se părea lui, așa că celor cinci tovarăşi le curgea şiroaie sudoarea pe obraz de atâta chibzuială.

Şi erau slabi şi piperniciţi tovarăşii împăratului. Se uitau la el cu respect şi cu teamă. Ce zicea el, eră sfânt. Îl vedeau ei că e cel mai cuminte şi cel mai voinic. Şi apoi doctorii, internii, oamenii de serviciu, cu el steteau de vorbă când eră să se puie ceva la cale. El eră cel mai mare acolo şi pace bună.

Printr'o fereastră deschisă, bătea în atelier un puternic soare de primăvară. O lumină mare se revărsa pe podele, o lumină care te obosiă şi te ameţea. Şi cum stăteau ei toţi în jurul trunchiului, neştiind de unde să-l ia, zice unul, cel mai puţin din ei:

— Ştiţi ce mi-aşi face eu din buşteanul ăsta, dacă ar fi al meu? Un coştiug. M'aş lungi frumos şi aş dormi... aş dormi...

Împăratul întinse mâna lui grea şi-l împinse de căzû mototol într'un colţ.

— Prostule, îi zise, eu vreau să fac albie, nu

coştiug. Auzi ce-i dă prin cap! Coştiug! De dormit îţi arde? La muncă, colea, haide!...

Se ridică de jos sfios ca un copil care a făcut ceva rău şi cu toţii se porniră pe lucru. Cădeau bardele cu putere şi aschiile săreau ca nişte bucăţi de argint în potopul de lumină orbitoare.

Au muncit din greu până către amiaz, admiraţi din când în când de câte un nebun care venia şi se uită pe fereastră.

Dela o vreme, moleşiţi de căldură, mai conteniră. Se lăsară fiecare pe câte un scaun, pe câte o laviţă, osteniţi şi buimăciţi. Numai împăratul stătea în picioare privind cu ochii lui mari, adânci, în scobitura proaspătă a trunchiului. Cine ştie ce socotia? Să vezi.

Cel mai mic, cel cu coştiugul, adormise cu capul pe capătul albiei chiar în bătaia soarelui. Cu cămaşa desfăcută la piept, i se vedeă tot gâtul, un gât slab, întins, de-i eşiră vinele. Şiroaiele de sudoare i se prelingeau pe tâmple.

Împăratul rămase cu ochii pironiţi pe capul adormitului. Şi cu cât se uită, cu atât ochii lui se deschideau şi se făceau mai mari, mai adânci, mai grozavi. În liniştea nemărginită, cum stătea încremenit ca un stâlp, par'că creştea tot mai înalt, ajunsese par'că să ţie în cap tavanul încăperii.

Deodată — cum se întâmplă de atâtea ori la acest soi de nebuni — fu apucat şi stăpânit de o idee stranie, îngrozitoare. O fluturare de zâmbet drăcesc îi trecu pe faţă, îi chemă pe ceilalţi patru lângă

Dna Virginia A. Vlaicu, viceprezidenta „Reuniunii femeilor române din Braşov” şi casiera „Uniunii femeilor române”.

el și cu mâinile pe umerii lor, cu ochii mari, fulgerători de nebunie, le spuse de aproape pe șoptite:

— Știți ce? Haideți să-i tăiem capul și să i-l ascundem. Să vedem, când s'o trezi, are să și-l găsească?

Nebunii se pierdură în ochii lui, găsiră gluma bună, și toți începură să râdă pe înfundate și să joace pe vârful degetelor.

Cu o lovitură de bardă îi despărți capul de trunchiu și i-l ascunse în așchiile de pe jos. Apoi, repede, fericiți de această ștrengărie grozavă se ascunseră unul câte unul prin colțuri, pitindu-se după câte o scândură, după câte un scaun, după ce le-a venit la îndemână.

Impăratul se ghemui după sobă fericit, îngrozitor în fericirea lui. În liniștea aceea de ameaz, ei petreceau, chicoteau, își scoteau capetele de prin ascunzători, se uitau unii la alții și-și vorbeau prin semne.

Așa i-a găsit servitorul când a intrat să le dea de mâncare. Impăratul îl întâmpină cu vorbele:

— Ss... vino 'ncoa, ascunde-te, să vedem are să și-l mai găsiască... vino 'ncoa...

Iată, închee doctorul. Ochii l... Ochii sunt puterea puterilor. În ei, în momente mari se adună toată cu-minența sau toată nebunia vieții. Horațius Cocles, crezi că a fost așa ca dta, ori ca mine, când a ținut în loc oștirea lui Porsena?

Plecarăm. Afară plouă mărunț și în liniștea de moarte a acelei nopți mohorâte, cum mergeam alături pe stradă, par'că ne întorceam tăcuți dela o înmormântare...

La 'nălbîit

*În cărduri fetele se duc la gârlă
Să înălbiască pânze de fuior;
E-atâta răs pe drum și voe bună
Și-atâta foc în sufletele lor.*

*Ajung pe malul apei curgătoare
Și fiecare-alege câte-un loc,
Iar soarele din bolta azurie
Le prinde 'n mreaja razelor de foc.*

*Până 'n genunchi în apă argintie
Ghilesc mereu... din gură nu mai tac...
Le fură vorba unda cristalină
Și-o spune 'n treacăt florilor de mac.*

*Și pajiștea frumoasă de pe maluri
Acoperită, fața și-a schimbat,
Ca niște coale de hârtie înșirate
Par pânzele întinse la uscat.*

*Când vântul amurg încet coboară,
Se 'ntorc spre sat cu câte un flăcău,
Și fiecare-ar vreă ca să le fie
Cât mai departe casa de părau...*

GH. NĂSTURĂȘ

ZILE DE VARĂ

— NOTE DE DRUM —

Spre Borsec.

După masă, pe la ceasurile două, în căldura potolită de răcoarea munților, pornim la drum întins spre Borsec, cu automobilul. O mare trăsură, care pornește pufăind greu. Diligență întocmită anume pentru călătorii cari caută vestitele băi de munte. Șofeurul, un neamț simpatic, pune mâna pe cârmă și mașina sboară lin pe valea Topliții la deal.

Într'adevăr sunt minunate vehiculele astea moderne! Pe lângă trăsurile sdruhăitoare, motorul pare un vultur care se lasă în sbor legănat pe fâșia albă a șoselei. În urma noastră rămân ca bieți viermușori neputincioși trásurile cu cai. Drumul se topește sub roțile ușoare de gumă și, închizând ochii, îți pare că plutești pe aripile nevăzute ale gândului.

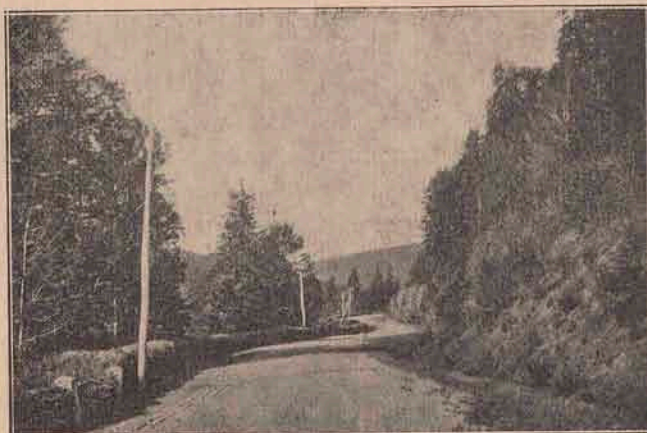
Toplița se lungeste mult pe vale în sus, spre miază noapte. Apoi, dela o vreme, calea prinde a șerpui printre coaste înverzite de iarbă mărunță.

În dreapta și în stânga, se ridică acum piepturi de pădure, de peste cari ne privesc dealuri saltate: par unchieși curioși, cari se uită peste gardul dela uliță la minunea ce trece năpraznic prin satul cufundat în liniștea amiezii.

În sfârșit ne primește pădurea de brad în cuprinsurile ei feciorelnice. Cât e de mândru bradul la el acasă! Verdele lui e viu și proaspăt; întregă ființa îi e maiestoașă, îți pare că vezi sănătatea cum clocote în crengile bogate. Cât de jalnici sunt sârmanii brădui prizăriți din aleele orașelor, pe lângă acești copii ai firii slobode!

Valea se strâmtează tot mai mult. Ape repezi coboară prin crepături de stânci. Și o turmă de capre sprintene se resfiră pe o gură de poiană. Vre-o trei ciobănași cu piepturile goale se așin în urmă, trecând peste trunchiuri de brazi răsturnați.

Un țuturuș se ivește la dreapta, prăvălindu-și unda de cristal prin scocul luciu. Mașina ne înțelege

Peisaj din drumul ce duce spre Borsec.

gândul și se oprește domol la adăpostul de umbră răcoroasă. Cine a cetit vre-odată în cărțile bătrâne asemănarea cu cerbul însetat, care aleargă la unda apei răcoritoare, și a trecut cu ușurință peste dânsa, neînțelegându-i rostul, acela meargă la munte și oprească-se în căldura verii la marginea unui izvor limpede și va încuviința din tot sufletul temeiul scrisului bătrânesc! Nu-i plăcere mai mare pe lume, decât să-ți răcorești obrajii înfierbântați în undele apei de munte. Și nici altă desfătare grumazului, decât să guști din această beutură dumnezeiască! Zeii din înălțimile Olimpului cu acest nectar își potoleau maiestatica lor sete...

Pornind iarăș la drum, ne afundăm în locuri tot mai sălbatice. Șoseaua urcă, trecând uneori pe lângă prăpăstii adânci. În fund se întunecă codrul și valea se pierde în cotloane fioroase. Suntem la mijloc de grea pustietate. Înainte cu câteva zeci de ani, eră primejdioasă calea pe aici — ni se spune. Perdelele de întunec de la cotituri se spărgeau brusc atunci, și, de după trunchiurile groase ale pădurii, se iveau săcurile sclipitoare ale hoșilor, ori piștoarele grele de haiduci, iar sub streșina brazilor îngăduitori, se dăpănuau tragedii îngrozitoare. Și florile mărunte dela margine de drum se înroșeau de sângele cald al bieților călători fără noroc.

Un trosnet în huceaguri ne înghiață și nouă sângele în vine pe-o clipă, dar stâlpii de telegraf de alături și șinele drumului de fer industrial de jos, din vale, ne aduc aminte că s'au trecut vremile de haiducie romantică, și o liniștitoare siguranță ne potolește clocotul aprins al fantasiei.

Calea ce urmează acum, e deadreptul divină. Ne apropiem tot mai mult de culmea muntelui dela Borsec și zările se tot lărgesc. Jos, la picioarele noastre, se înșirue nesfârșită mulțime de vârfuri de brazi, ca sulițele fără număr ale unei oști nevăzute; creștetele munților din jur se apropie, se adună, ca frunțile unor sfetnici adunați la o hotărâre mare; zările fumurii strălucesc în lumină de argint; splendoare nebănuită!

Peste stâncile pleșuve, în văzduhul limpede, se rotește, ca un gând împăcat, un vultur cu aripile drepte. Iată, îmi zic, fericitul crai al acestei țări de basm; domn singur al înălțimilor, stăpânitor neturburat, rege al păcii. Toate văile, toți munții par cuprinși de sfială la sborul lui falnic și i se închină cu tăcută supunere. Iar codri îi freamătă un potolit și sincer imn de preamărire.

Sus de tot, la masa de sfat a culmilor, parcă visăm și plutim în nemărginire. Din văzduh coboară unde de lumină neprihănită. Cerul pare deschis, zărim, în închipuire, porți de nestimate, și, o rază de negrăită strălucire, ne face să ne gândim la treapta, pe care odihnesc preasfintele picioare ale Domnului Atotțiitorul...

Însuș soarele, scăpătat spre odihna ojinii, pare că își pleacă pletele de lumină în adâncă închinăciune. „Mare ești Doamne și minunate sunt lucrurile mânilor tale!“, ne vine să exclamăm cu psalmistul.

*

De după creștetul acestui munte, pe care l-am urcat, se deschid largi zări spre răsărit, către Moldova. În jos sburăm cu adevărat. Ici-colo auzim tălângi de vite cari pasc și vuet de ape din văi. Înainte, între păduri, zărim coperișe sclipitoare de vile și, încurând, ne apare, întreg, în vale, Borsecul.

În Borsec. Și drumul spre Corbu.

Întâi un sat săcuiesc, cu case mărunte și sărace. Nici un semn de vreo oarecare bunăstare. Desigur, locuitorii lor petrec toată vremea anului în jos, la țară, purtând sticlele cu borvis, apă acră pe românește, în cărucioarele lor ca nește cutii. Vedem câteva femei și copii pe la porți. Nici o frumseță, nici în fețe, nici în port. Ochi șterși și îmbrăcămintea lor cartoane roșcate cu flori mărunte.

O poartă de brad și câteva slove de bineventare pentru oricine, pe ungurește, se înțelege. Întrăm în centrul băilor.

Ne oprim la un hotel mare, înaintea căruia furnică lumea. Fete de săcui din sat și ovrei pântecoși. Ne despărțim de neamțul nostru cu mașina lui măestră și plecăm îndată la plimbare.

O largă cale duce la deal, tot printre brazi bătrâni. Din aceasta se desfac în toate părțile alee minunate, cari duc la fântânile principale și la isvoare. Vile frumoase presărate pretutindeni, cari stau însă reci și neprietinoase în capăt de cărări, ca nește cucoane sulemenite și țifnoase dela oraș, cari nu au uitat nici aici să se desfacă de bonton și de forme. Altfel simțim numai decât, că aici petrece o lume de bancheri și de bogătani, fie din jidovimea Budapestei, fie dintre boerii României apropiate. Hainele noastre pline de praf nu impun de loc chelnerilor dela birt, poate fiindcă buzunarele noastre nu prea sună — a plin, și, când plătim, avem în palmă tot cam aramă și nichel, nu albastre hârtii de câte-o sută, ca un jupân hrănit dela masa din frunte.

La dreapta, în pădure, e fântâna principală, botezată „Kossuth“. E foarte îngrijită și cu instalații moderne. Apa se poate bea pe degeaba; o împarte o fetiță de săcui în pahare curate.

Mai în sus pavilioane, cu lume care petrece. Într'unul se ține tocmai un bal de copii și câteva fetițe mlădioase joacă un dans cochet, ca în teatrele dela oraș. Mame grase se bucură pe de laturi, aplaudând cu însuflețire.

De aici la deal urmează frumoasele și romanticele cărări de plimbare, cari, cu adevăr, formează cea mai scumpă bogăție a Borsecului. Publicul subțire din vile, după cum băgăm de seamă, nu prea des se

obosește până aici. În schimb, astăzi, toate drumurile sunt pline de Sașii întâlniți la Toplița. Se plimbă părechi-părechi, cu fețele stăpânite de-o adâncă plăcere.

Răcoarea și mireasma inserării ne înalță și pe noi, și ne descoperim capetele cucernici, ca într-o mare și sfântă biserică.

Brazii sunt încântători și aici. Își tremură creștele deabia, adiate de-o gură de vânt pribeag. Crengile le sună, ca strunele unor viori vrăjite.

Spiritul patriotic a botezat toate cărările cu nume ungurești răsunătoare. Una doar dacă au lăsat-o așa cum i se cade, cu nume dulce, romantic: *Calea îndrăgostiților...* O cale dreaptă, lungă, cu întunec departe, în adânc. Lunecă des pe aici, pe sub strașinile umbroase, părechi singuratice, alipite strâns una de alta... Singurul colț adevărat fericit al acestui Borsec aristocratic, mofturos.

Coborim să vedem vestita scaldătoare „Lobogó”, pe care o descrie, în cărțile de liceu, cu atâta amănunțime, fericitul dela Mircești, poetul Alexandri. Am dori să ne desfătăm și noi, văzând cum se încârligă în oțelul undelor, vre-un oaspe falnic, dar e pustiu în acestea clipe bietul loc, ca toate bazele de altfel. Oaspeții sunt, pe cum se vede, toți sănătoși, cari vin mai mult să se tămăduiască de nădușala orașelor și de greutatea pungilor, decât de nevoi trupești. Apa verde a băilor sticlește melancolic în pavilioanele elegante, nu-i cine să-i învalureze suprafața. Năcăjiții și betegii, ca acel cioban din legendă, despre care se spune că a dat de întâiele izvoare vindecătoare, nu pot pătrunde aici din pricina scumpetei.

Întoarcem pe alte cărări cu tei tineri, și zărim într'un luminiș o siluetă de femeie, româncă de ale noastre, în port de munte, care silește tare la deal, spre Bilbor poate. Se simte străină, pe semne, aici, și grăbește să iasă cât mai curând.

Se aude glas de muzică spre hotele. Într'un pavilion vechiu, Săcuii de vale și servitorimea atâtor „mărie-se” din vile, fac joc. Țigani zic „sdrâncănite” și jucătorii se frământă în ciardaș turbat.

Mai pomenim o biserică nouă, catolică, pe-o colină, scumpetea grozavă la restaurant — borvisul e gratuit, adevărat, dar prețul lui se pune îndoit la vin, — obrăznicia fără păreche a chelnerilor, cari nu te servesc — să crepi — văzându-te pasăre pribeagă; cucoane multe, tot așa de galant îmbrăcate ca și pe stradele Clujului sau Pestei; vorbă românească deloc, ori rar de tot — boerii români vorbesc franțuzește ori nemțește; — și avem icoana fugară a Borsecului, vâlva căruia a scăzut mult în vremea din urmă.

*

Din Borsec plecăm seara târziu spre Corbu. Ne duce un feciorandru de săcui, cu doi călușei cuminți.

Noaptea e încântătoare. În urmă rămân luminile pavilioanelor și ale vilvelor, iar înainte plutește haina bogată a întunerecului, lăsând să se ghicească totuș,

dingile moi ale creștetelor de pădure. O mulțime de stele sclipesc sus pe bolta văzduhului, pârând, unele dinspre margini, depărtate focuri de veghe, pe vârfurile munților.

Domol murmur de ape răsună de undeva, de departe. Și lin freamăt de crengi, ca fâlfăitul unor aripi de mătasă.

Balint Domokos al nostru, e somnoros peste măsură. Îl vedem cum se închină adânc, ca înaintea unei ființi închipuite, și se leagănă apoi, ca bătut de vânt, în scuturatul trăsorii. Curelele hățurilor i-au scăpat din mâni, iar caii merg în voie, tropăind rar.

„Hăi, frate Balint! Scoală, că dăm în vale. Uite, ne răsturnăm!”

Dar Balint nu ne are grija. Se închină înainte fericit și prinde să sforăie dela o vreme.

Îl scuturăm de umeri și tresare aiurit.

„Ghii, Bator, Fecske!”, strigă și plesnește din biciu.

Iar noi ne dăm silința să-l ținem de vorbă, să nu mai adoarmă iar.

Îl ispitim și aflăm dela dânsul, că așa mic cum e, a împlinit optsprezece ani, că-i slugă la un stăpân aspru, care-l drumărește mult, că n'a durmit de două nopți și că nici prea sătul nu-i. Se va lăsa încurând de slujit și se va însură. De cătănie ar vrea să scape, că-i rău neamțu, va ținea și el cai și va umbla cu borvis...

Eu îl întreb glumind, dacă are draguță faină, dar el nu mai răspunde, ci caii își potolesc iarăș mersul. Doarme Balint.

Cheltuim un foc de revolver și pădurile clocotesc trezite, răspunzând în echou prelungit. Domokos se obleşte deodată, frecându-se la ochi. Apoi se înmoaie de nou, ca sunetul de piștol prin codri și, încurând, sforăie cu aceeaș siguranță.

Somnoros incurabil. Îl lăsăm în pace să-și plinească restanțele și ne liniștim, încrezuți în pasul cailor cuminți.

Calea rotește pe după coturi de pădure, care își înalță arborii mari și deși ca nește stafii adormite. Aerul e răcoros bine. Pe câte-o deschizătură de vale vine chiar vânt pătrunzător.

În restimpuri, pe margine de drum se aprind luminițe discrete; câte-un licuriciu priveghiază, ca un sihastru cufundat între hârtii, în singurătatea chiliilor de mănăstire.

Din când în când se aude hămăit de câne și vre-o casă singuratică răsare deoparte, ca un petec mai adânc de umbră pe streșina pădurii.

Un pod încă, cu blane răsunătoare, și suntem în sat. Se aud cântece de cucoși și picurări rari de tălângi prin ocoale.

Scuturăm bine pe Balint din somnul lui dulce și oprim în poartă la popa.

A. Lupeanu.

ÎNTRU FEMEE ȘI PISICĂ

— VOLUMUL DLUI CAZABAN* —

Un volum de schițe fără arătarea materiei, făcut par'că așa anume, ca cetitorul să nu s'apuce de cetit după cum i se par titulele bucășilor, ci să cetească pe rând pagină de pagină întreg volumul. Dacă autorul cu gândul acesta ar fi omis cuprinsul și nu din motive tehnice, l'aș felicită și numai pentru ideea aceasta, căci volumul „Între femei și pisică” e într'adevăr unul din acele volume, pe cari le poți cefi pagină de pagină, fără ca să simți vreo oboseală. Fiecare bucată din volumul acesta are ceva propriu, ce nu găsești decât foarte rar la scriitorii noștri. E o notă caracteristică, care culminează în desfășurarea repede, bruscă și schițată numai a acțiunii. În tot volumul nu găsești o singură pagină de vorbărie, așa de mult practică în ce să scrie azi și totul face impresia, că domnul Cazaban a scris toate aceste schițe supărat par'că pe cineva, care i-ar fi reproșat că dânsul nu-i scriitor. După fiecare bucată par'că vezi figura dânsului indignată, ridicându-se dintre șire și răspunzându-ți scurt și brusc: vezi, bre, c'am făcut-o? Ce mai zici?

Variația subiectelor și felul acesta de concepție dă întregului volum un aer de originalitate și cetitorilor noștri le facem o plăcută impresie, dându-le din volum bucată:

CEA DIN URMĂ POZNĂ

În târgușorul nostru, acolo, în fundul Moldovei, nu poate fi petrecere adevărată cu chef și veselie, dacă nu-i de față conu Manolică Pleșu, dirigintele oficiului postal.

Conu Manolică e un mucalit neîntrecut. Unde-o fi el amestecat trebuie să râzi. Nu doar că spune cine știe ce glume sau lucruri cu duh. Nu. Pleșu nu prea vorbește mult. Da în schimb se ține numai de ghiđușii și păcăleli. Când crezi că-i mai serios, atunci se gândește să născocască vreo năzdrăvănie. Și născoceste câte în lună și în soare!

Când te duci la el, la postă, măcar că-i în exercițiul funcției, tot găsește un prilej să-ți facă o mică poznă, să te păcălească puțin. Așa, de multe ori, îți trântea o pecetie în fundul pălăriei, sau îți vâră în buzunar un capac de călămară sau alt lucru de pe masă.

Într'o zi, a legat pe un arendaș, de picior, cu o sfoară, de capul căreia atârname un șoarece pe care îl prinsese prin dosarele arhivei. Nu era om de seama lui, fără să plece dela postă, cu amintirea unei glume, făcută de posnașul telegrafist.

Odată, am fost cu el la un botez, la țară, unde departe, cu trăsura. Tot drumul, Pleșu m'a năcăjit cu tot felul de năzdrăvănii, scoțându-mă chiar din sărite. Cele două cucoane, cari erau cu noi, se prăpădeau de răs:

„Lasă-l, domnule Pleșu, l'ai năcăjit destul pe bietul băiat!”

* Se poate comandă la „Librăria S. Bornemisa”, Orăștie. Prețul franco cor. 1'80.

Îmi plăcea, că-mi ziceau cucoanele „bietul băiat”, da mă cam plictisea, la urma-urmelor, hazul pe care îl stârnea dirigintele pe spinarea mea. Ce nu mi-a făcut afurisitul de posnaș?!..

M'a legat cot la cot cu vizitiul, lângă care stam pe capră. Mi-a înodat mânăca pardesiului, iar buzunarele mi le-a umplut cu niște pietre, pe cari le luase dinadins de acasă, pentru treaba asta. Ba mi-a atârnat de gât și un cap de rață. De unde o fi găsit el, această rămășiță de zburătoare, numai el știe. Într'un rând, când m'am dat jos din trăsura, la o fântână, a avut grije să vâre, în perina pe care stam, un ac cu vârful în sus. Puteți să vă închipuiți acum, ce haz au făcut cucoanele, când am sărit ca ars în sus.

Și nu știu cum le făcea toate astea, că nu-ți venea să te superi serios pe el, deși de multe ori, te puneă într'un impas nu tocmai plăcut.

În sfârșit, am ajuns la proprietarul cu botezul. În clipa, când mă pregăteam să mă dau jos de pe capra trăsorii, Pleșu îmi suflă la ureche, foarte serios:

„Acu să lăsăm gluma... Te previn că proprietarul — conu Iorgu — e cam surd... Vezi de-i vorbește tare de tot, că altfel nu te aude”.

De bună credință, când mi-a întins proprietarul mâna, i-am urat „bună ziua” aproape strigând.

Bine înțeles, că și el, ca ori ce surd, mi-a răspuns cu glasul tot atât de ridicat.

Fără să bag de seamă, că cei din jurul meu, cam pufneau de răs, m'am întins la vorbă cu noua mea cunoștință surdă. Ne-am așezat pe o bancă din grădină, și acolo, la umbra unui nuc, am stat de vorbă aproape jumătate de ceas. Și poate că vorbirea noastră, s'ar fi lungit încă o oră, dacă între noi, n'ar fi venit deodată cucoana domnului proprietar.

Spre surprinderea mea, nevasta surdului, vorbi încet, aproape în șoapte, și, spre mai marea mea mirare, dumnealui îi răspunse cu vocea tot atât de scăzută.

Uimit de întâmplarea asta, îmi aruncai ochii întrebători în jurul meu. Cum am întâlnit privirea încărcată de răs alui Pleșu, am înțeles îndată că mi-a jucat o nouă farsă.

Îndată îl întrebai pe conu Iorgu.

„Ce, nu cumva ți-a spus Pleșu că sunt surd?”

Cam încurcat, proprietarul îmi răspunse:

„Apoi da, așa mi-a spus că... nu auziți bine...”

Da în timpul mesei, ce n'a făcut posnașul de Pleșu?!

A turnat un praf de chinină în supa unei domnișoare, iar doctorului de plasă i-a umplut buzunarele cu ridichi de lună.

Într'un rând, când cheful era mai în toiu, îl vedem pe Pleșu, că-și duce repede mâna la guler și începe să-l smulgă ca și când l'ar fi înăbușit. Înainte să-i vie cineva în ajutor, ne pomenirăm că se rostogolește jos, la picioarele mesenilor.

Speriați peste măsură, ne aruncarăm în ajutorul lui. L'am descheiat la gât, l'am stropit cu apă, dar în zadar. Pleșu nu mai dă semne de vieață. Numai atunci, când doctorul de plasă se aplecă s'asculte inima bolnavului, numai atunci Pleșu nu-și mai putu ține răsul, și dându-i doctorului o tiflă peste ochelari, se așeză vesel la masă.

Nevasta lui l'a dojenit.

„Glume d'astea să nu mai faci Manolică!... Cu moartea nu trebuie să ne jucăm!

Până și popei, care a botezat, i-a făcut una. A găsit prilejul, când Sfinția Sa și-a pus potcapul pe masă, să vâre sub sfântul acoperis un sticlete.

Care n'a fost spaima preotului, când, luându-și potcapul de pe masă, s'a pomenit deodată cu sticletele în nas.

Da odată, nu l'a făcut pe judecător s'alerge la centru, fără să fi fost chemat!... I-a făcut o telegramă falsă, ca din partea președintelui. Și credeți că judecătorul s'a supărat? Doamne ferește! Ba a răs cu președintele de gluma lui Pleșu.

Într'o noapte, Pleșu a făcut un chef uriaș, la o cârciumă, în tovărășia celor mai recunoscuți „sugători” de acolo. Pe la două, după miezul nopții, Pleșu s'a întors acasă. N'a vrut să intre în odaia nevastă-si, de frică să n'o supere, și a intrat — cum a mai făcut și altă dată — în biourul oficiului, unde avea la îndemână o dormeză.

Spre dimineață, factorul postal l'a zărit pe ochiul ghișeului, stând întins pe spate. I-a fost frică să nu-l trezească și l'a lăsat să mai doarmă.

Peste o jumătate ceas, veni la oficiu, unul dintre tovarășii de chef ai lui Pleșu. Nici el singur nu știa de ce venise. Când i-a spus factorul postal, că șeful încă doarme, chefliul i-a răspuns:

„Dă-l dracului!... Las' că-l scol eu!” — și dădu buzna în oficiu. Când l'a văzut pe diriginte, întins pe spate, cu gura strânsă, cu ochii sticloși, oprți în tavan, se dete îndărăt aproape îngrozit.

Da îndată începū să rădă, cuprins de amintirea unui lucru glumeț.

„Așa? Crezi că o să mă păcălești!” — îl amenință cu degetul și luminat, deodată, de o idee minunată, luă stampila oficiului și apropiindu-se de cel nemișcat, aplică pe fruntea palidă a dirigintelui, pecetea de pus pe scrisori.

Bucuros că nu se mișcă deloc, îi puse pe piept, un tampon, o cutie de chibrituri și un registru de chitanțe.

Apoi se strecură pe ușă în vârful picioarelor. Întâlnind în sală pe factorul postal, îi zise, făcându-i un semn tainic:

„Să nu-l scoli!... Lasă-l așa... Mă duc să-l chem și pe judecător, să-l vadă!”

Îngrijită oare-cum, de tăcerea de peste sală, nevastă dirigintelui intră în birourul oficiului.

„Cine și-a bătut joc!” — strigă, cu inima strânsă, văzându-și bărbatul nemișcat, cu buzele strânse, cu fruntea stampilată, cu pieptul acoperit de lucrurile acelea, atât de nepotrivite.

Se apropie de el strigându-l. Da când i-a atins mâna rece și galbenă ca ceara, dete un țipăt de groază.

În clipa aceea intrară judecătorul, tovarășul de chef și alți prietini. Când auziră țipetul desnădăjduit al femeii, încremeniră în ușă.

„A murit!... N'auziți că a murit!” — se vaită femeea, aruncându-se peste trupul rece al bărbatului ei.

Judecătorul, revenindu-și în fire, se apropie de masa biuroului, unde îl atrăgea o coală scrisă cu litere mari, tremurate.

O ceti repede:

„Iartă-mă Sofie, că a trebuit să fac acest pas... De unde puteam să scot cei 8000 de lei lipsă?!... Acum cred că ai înțeles de ce mi-am procurat bomboana ceea de sublimat!... Mâne trebuie să vie ancheta! S'a găsit cineva să mă denunțe”.

Judecătorul întinse scrisoarea spre prietinel cel chefliu, care se uită speriat spre fața nemișcată a dirigintelui.

Cum ceti cele câteva rânduri, se trezi deodată. Numai atât a strigat: „Vai de mine!”

Apoi, cu mâna tremurând, se apropie de mort și începū să șteargă în grabă, semnul stampilei de pe fruntea rece a fostului său prietin.

FLOAREA BETULIEI

ROMAN DIN EPOCA ASIRO-BABILONIANĂ

DE: STEFAN LĂZĂR.

— 22 —

TRAD. AUTORIZATĂ DE: ALEXANDRU CIURA

Regina se stăpâni, amintindu-și că e în fața celui mai puternic om al țării și zise liniștită:

— Nu mă înțelegi...

„Talismanul e numai pretext. Mie îmi trebuiesc comorile Indiei, ca să-mi umplu visteria și să încarc cu diamante templul lui Baal, a cărui columnă ești tu... Îmi trebuiesc comorile Indiei, cari nu se pot compara cu altele în lumea întreagă”.

Apoi continuă mai aprinsă:

— Voiu anectă India la imperiul meu și aceasta va fi cea mai strălucită a mea. Și voiu aduce și talismanul acela, ca să-l înviu pe nenorocitul Sumazan, căci vrednicește. El mi-a dat adevărată idee, de-a cuceri India cea neînchipuit de bogată.

Preotul rămase rece.

— Voiu pune mâna pe talisman, înțelege-mă! — strigă regina înfuriată. — Va fi al meu, chiar de ar trebui să mă războiesc cu toți zeii, căci Semiramida e mai puternică decât toți zeii laolaltă.

Urmă o tăcere de moarte. Preotul se depărtă șovăind. Semiramida dete ordin, să sufle goarneau de alarmă.

5. În țara diamantelor.

Plecară spre India trei milioane de pedestrași, un jumătate milion cavalerie și o sută de mii căruțe. Semiramida nu avea elefanți, ca Stabrobates, trimise deci o sută de mii de cămile, îmbrăcate în piei de bivoli, ca să-i ducă în rătăcire pe Indieni. Oastea uriașă fu transportată cu două mii corăbii peste râul Indus. Corăbiile au fost pregătite acasă și au fost transportate până la Indus, cu cămilele.

Oastea uriașă a trecut râul, fără nici un incident. Semiramida nu întâmpină nici o rezistență. Pătrunse în India fără nici o piedecă; Stabrobates se refugiase.

Semiramida știa foarte bine, că retragerea regelui

indian e numai cursă, dar se încredea în armata ei puternică, și ne mai putându-se retrage, pătrunse tot mai înlăuntrul țării. Pe urma ei rămânea pustietate. Flăcările, ce se ridicau până la cer, vestiau puterea Babilonului și înfrângerea Indiei. Iată, a venit o femeie chaldee și cu puterea ei năprasnică demolează templele străbunilor zei indieni, scobite în stâncă și împodobite cu aur și răscolește mormintele, sub cari semi-zeii dorm somnul lor fericit!

Semiramida îl urmări pe Stabrobates săptămâni întregi. Oastea ei imensă se mișcă leneșă, până ce se pomeni deodată împrejmuită de trupele indiene.

Tabăra babiloneană se adăpostise într'o strâmtoare, când răsuna deodată buciumele de luptă, stâncile se clătinau și luptătorii lui Stabrobates căzură ca un trăznet asupra oastei asiriene, ei se năpustiră ca un potop și înainte de a-și fi putut aduna rândurile, cavaleria indiană răzbi printre ei.

Lupta fu crâncenă, îngrozitoare. Cămilele Semiramidei eșiră la iveală și cavaleria indiană se împrăstie. Căii se speriaseră de cămilele diforme și o luară în goană. Dar nu eră scăpare, pedestrirea babiloneană îi împrejmuiseră. Atunci năvăliră elefanții lui Stabrobates și pedestrirea, cavaleria, soldații de pe cămile și de pe elefanți, căruțașii se amestecară într'o vâlmășală îngrozitoare, măcelărindu-se în strâmtoare. Soarele ce răsări aruncă o ploaie de raze asupra lor.

Forțele erau egale, eșind biruitoare, când trupele Semiramidei, când cele ale lui Stabrobates. Mii de oameni cădeau, alte zeci de mii veniau în locul lor. Și lupta a durat până sara, până în cealaltă zi, încât pământul nu mai putea sorbe sângele vărsat, sângele se adună în bălți apoi în păraie, ce curgeau grăbite spre grădinile sfinte de portocali. Luptă decurgea fără întrerupere. Semiramida desperată, păra baldachinul ei de purpur și ridicându-și sabia cu două tăișe, se amestecă în vâlmășala luptătorilor...

6. Lupta femeilor.

Un elefant alb se năpusti între luptători, încât pământul bubuia sub tălpile lui înspăimântătoare. Eră încălecat de un soldat indian și acesta îndată ce zări pe Semiramida, descălecă și se năpusti asupra ei.

Semiramida știă cine o atacă. E fata lui Stabrobates, căci are părul de aur și ochi albaștri ca cerul, cum îi spusese Sumazan... Ea se strecurase în luptă, fără știrea tatălui său, ca să ucidă pe regina din Babilon, căci știă deja, că femeia aceasta a cauzat moartea iubitului ei...

Se măsurară cu privirea, fiica regelui indian eră aprinsă la față, Semiramida eră palidă. Se încăerară, fiica regelui indian atacă. Semiramida se apăra numai. Ele se luptau în tăcere, în vreme ce lupta se desfășură cu atâta furie în preajma lor. Semiramida trebui să se retragă, căci contrara ei învărti spada cu o furie sălbatecă.

Se luptau desperate, fără să scoată o vorbă, numai ochii lor vorbiau, se luptau mândre căci erau viteje și amândouă erau îndrăgostite de acelaș bărbat... Numele lui trăia în sufletul amândorora, mai zgomotos ca tulnicul de luptă și mai strălucitor ca soarele...

Spadele se încrucișară și sabia indienei atinse brațul Semiramidei, umărul, apoi sinul... S'a sfârșit! Soldații babilonieni năvăliră într'acolo, pe urmele fiicei de rege, ce se depărtă:

— Lăsați-o în pace...

Haina ei cu tivituri scumpe eră plină de sânge, șovăi, un ofițer din gardă voiă să o spriginească, să nu cadă. Semiramida își îndreptă statura ei de zeiță, ochii ei scânteiară, când zise ofițerului:

— Nu e nimic...

Și zimbi, ochii îi străluciau și o lacrimă de femeie fericită izvorî din ochii ei, picurând pe rana dela mână.

7. Sumazan, dormi?...

— Sumazan, dormi? M'am reîntors din India, auzi tu Sumazan? Nu am adus talismanul și oastea mea, cei trei milioane și jumătate luptători, au rămas în regiunile Indusului, căci Stabrobates m'a înfrânt, m'a alungat până la hotar și m'a strivit ca pe un vierme. Privește! vezi aceste patru răni? Le-am primit dela logodnica ta, domnița cu părul de aur... M'a rănit pentru tine, și sunt fericită, Sumazan, că am îndurat dureri pentru tine, cum ai îndurat și tu din pricina mea... N'am aflat talismanul... și nu mai pot nici plânge, căci sufletul meu s'a curățit și acum aștept liniștită, cu o speranță de fericire, moartea și aceea renaștere glorioasă și plină de fericiri, de care povestesc cărțile voastre sfinte... Vieța aceea nouă, în care iar ne vom întâlni, Sumazan, și atunci eu te voi iubi și tu mă vei ucide...

*

Povestitorul isprăvise. Fața lui eră îndurerată și Asirienii priviau în gol, gândindu-se la mahnirea Semiramidei. Baldaros zise, într'un târziu:

— Vai de femeia, care își lapadă firea și lucră peste puterile ei, împotrivindu-se poruncilor inimii.

Un soldat asirian zise:

— Nuofer, mai spune o poveste.

— Acum nu. Zeul Samas se pleacă spre odihnă, să ne pregătim cina, pe urmă mai spun o poveste...

Asirienii cei negri se ridicară, pregătindu-și cina în căldări mari: carne de cal.

Încurând un soldat observă.

— Priviți la Iudita: Trece în cortul lui Holofern. O fericitul de el!

Asirienii priviră lung în urma ei, unul zise:

— Ce haine împodobite are.

Altul zise: Mersul ei e ca un dans legănător.

— N'am văzut niciodată o femeie așa de frumoasă, — observă al treilea.

Și când Iudita dispărî între corturi, Nuofer, veștitul povestitor zise cu un fel de presimț bănuitor:

— Ai crede, că e însaș Semiramida...

RÂNDURI MĂRUNTE

Tovarăș de muncă. Cu nr. de față, între colaboratorii statornici ai revistei noastre, intră tânărul scriitor, dl *Alexandru Lupeanu-Melin*.

Pentru învățătorii noștri. Atragem luarea aminte a învățătorilor noștri, că la școala normală „Carol I.” din Câmpulung, în România, între 1 Iulie și August a. c. se va ține al 9-lea curs de lucru manual cu învățătorii din țară. La acest curs de preparare se pot înscrie și câțiva învățători ardeleni, bănățeni și bucovineni, dacă vor înainta îndată o cerere administrației Casei Școalelor din București. Atât transportul pe căile ferate române cât și întreținerea pe tot timpul cursului vor cădea în sarcina Casei Școalelor.

Un om de inimă. În Sebeșul sășesc a răposat nu demult *Ioan Oncescu*, fost notar în Răhău, care în liniște și fără multă zarvă și-a dat întreg concursul la toate manifestațiile românești. Răposatul întreaga sa avere și-a testat-o pentru scopuri de binefacere, lăsând: pentru zidirea unei a treia biserici gr.-or. în Sebeș 12.000 cor., după ce locul de zidire tot dânsul îl cumpărase cu 8.000 cor.; pentru o fundațiune de-a se da stipendii elevilor de gimnaziu născuți în Răhău în Sebeș nește case în valoare de 50.000 cor.; Fondului Cultural arhidiecezan 50 acții de-ale „Sebeșenei” în valoare de 10.000 cor.; „Asociațiunii” asemenea 50 acții în valoare de 10.000 cor., iar bisericii din Răhău 5 jugăre de pământ în valoare de 8.000 cor. Afară de aceste daruri a făcut și altele mai mici, iar până a fost în viață deasemenea a dăruit mult și pentru multe lucruri de obște. În vremile egoiste de azi, *Ioan Oncescu* a fost un suflet ales și bun, care și-a cău-

tat mulțumirea în fapte de felul celor înșirate mai sus. — Fie-i amintirea binecuvântată.

Organul studenției române. Primim întâiul număr al organului studenției române „*Noi*”, înființat pentru propagarea ideilor ce frământă tinerimea noastră universitară și pentru închegarea rândurilor acestei tinerimi. Din numărul prim ne place să remarcăm articolul domnului *Ion Duma*: „*Vis vechiu*” prin care se dau unele sfaturi prețioase și adevărate, pe care redactorii organului „*Noi*” ar face bine să le urmeze. — Uram noului organ izbândă deplină!

Logodnă. Dșoara *Paulina Simon* din Arad și dl *Dimitrie Drețin* din Micalaca, logodiți.

Colecta pentru aeroplanul „Vlaicu III”. Comitetul de inițiativă pentru colectarea sumei necesare la construirea aeroplanului „*Vlaicu III*” își prezintă într-o frumoasă broșură raportul despre activitatea sa și despre rezultatul colectei întreprinse, din care se vede, că suma colectei e de coroane 18.939.72. În fruntea comitetului de inițiativă au stat dñii *Sava Raicu*, director la „*Victoria*”; *Roman Ciorogariu*, protosincol; *Dr. Stefan Pop*, deputat; *Vasile Goldiș*, secretar consistorial; *Dr. Ioan Nemet*, avocat; *Iuliu Herbay*, secretar de bancă; *Aurel Călnicean*, controlor consistorial și *Virgil Antonescu*, funcționar de bancă.

Iubileul unui regiment românesc. Marți, în 24 Iunie, regimentul 50 de infanterie din Alba-Iulia și-a serbat iubileul de 150 de ani dela înființare și din prilejul acesta s’au remarcat din nou vredniciile acestui regiment românesc, care în lupta dela *Custoza* în 1866 a apărut cu un neîntrecut eroism interesele dinastiei. Regimentul 50 de altcum

are cel mai glorios trecut dintre toate regimentele monarhiei și începând dela anul înființării sale a fost vecinic între cele dintâi, care s’au aruncat în foc de câte ori li s’a cerut.

În 1848 rolul lui a fost din cele mai grele, cu toate acestea însă a știut să înfrunte cu atâta tărie chiar și ispitele, că *Francisc Iosif* s’a văzut îndemnat să-i decoreze printr’un ordin al său drapelul ciuruit de gloanțe, cu o mare medalie de aur, purtând chipul său și următoarea inscripție: *Pentru nestrămütata statornicie și credință jurată la anul 1848.*

Petreceri. „*Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur*” va ține în Zlatna, luni, în 7 Iulie n. o producțiune teatrală împreună cu dans. Se va predă „*Sezătoarea*” de *T. Brediceanu*.

— „*Reuniunea femeilor române din Hunedoara*” aranjază sâmbătă, în 12 Iulie n., cu concursul tinerimei române, o petrecere de vară, în sala hotelului „*Mercur*”. Venitul curat se va întrebuiți pentru scopurile reun.

Pașapoarte pentru — rai... Ei, de ce n’ar putea să aibă și Raiul birou? Cel puțin o *condică de intrare*, în care să se noteze numele noilor sosiți. Cum s’ar putea închipui altfel o rânduială în imperiul fericirii? Ba zău, nu găsiți că e natural așa ceva?

Așa se vor fi gândind, poate, oamenii în o provincă rusească, unde, după cum se anunță, autoritățile bisericești țin că e necesar să libereze fiecărui mort un pașaport de cuprinsul următor:

„*Noi, din mila lui Dumnezeu patriarh în Crîsoa, către Domnul și prietenul nostru sfântul Petru, portarul lui Dumnezeu! Vă facem cunoscut că zilele acestea a încetat din viață un rob al lui Dumnezeu și Vă poruncim să-i dați voie să între, fără*

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare !

Dragoslav: Volintirii, nuvele, cor. 1:80
A. Lupeanu: De vorbă cu să-
 tenii ” 0:70
Culina: Carte de bucate ” 3:—
Catina: Proba cuceririi Si-
 listrei ” 2:—
Dr. Grünfeld: Viața sexuală ” 1:—
Dr. Sterian: Cum putem mări
 cantitatea de viață ” 1:50
Achimescu: Nuvele alese ” 1:—
Demetriad: Visul lui Ali ” 2:—
E. Farago: Copiilor ” 1:25
Demetrescu: Începuturile ome-
 nirii ” 0:50

A. Cazaban: Între femeie și
 pisică, nuvele ” 1:50
E. Lovinescu: Aripa morții,
 roman ” 1:80
N. Beldiceanu: Chilia dra-
 gostei, nuvele ” 1:50
V. Eftimiu: Cocosul negru ” 2:50
Wells: Primii oameni în lună ” 0:80
Locusteanu: Cincizeci figuri
 contemporane ” 2:50
Apostolescu: Istoria literaturii
 moderne ” 0:20
Ion Agârbicean: Schițe și po-
 vestiri ” 2:—

Cele mai noi
cărți literare !

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și revizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A apărut

„Misterul Poetului”

de Antonio Fogazzaro,

cel mai splendid roman al marelui scriitor italian cu renume mondial, în care se zugrăvește într'un mod fermecător iubirea platonice și curată a două suflete, pe cari însaș Dumnezeirea le predestinează, ca să fie unul al celuilalt.

„MISTERUL POETULUI” între literatura de bâlcu, cu subiecte banale, imorale, ce începe a se creia și la noi, apare ca o splendidă carte cu pagini de-o frumuseță neîntrecută, pe care o poate citi, ba chiar e bine s-o citească, fiecare domnișoară și fiecare tinăr cu sufletul curat și dornic de-o iubire senină și imaculată.

„MISTERUL POETULUI” până acum a fost tradus aproape în toate limbile europene și a avut pretutindeni un succes uriaș. Zeci și zeci de mii de exemplare s-au desfăcut din cartea aceasta prețioasă și plină de farmec.

La noi a tradus-o domnul D. TOMESCU, redactorul „Luminii literare”, într'o limbă plină de poezie și neaoșă românească.

„Misterul Poetului” a apărut în editura „LIBRĂRIEI NAȚIONALE” S. BORNEMISA din Orăștie și se poate comanda pentru suma de cor. 2:— franco.